

AYDINLIK
YAYINEVİ

GERÇEKLER Postası

14. Sayı
100 kuruş

VİETNAM

NATO'ya «Hayır»

Sözler, İnsanlar

Oktay AKBAL

Giraudoux'un «Electra» sında bir dilenci şöyle konuşur: «Ben bilgisiz bir kişiyim, insanların sözlerini anlamam, ama insanları anlarım.»

İç politika olaylarını düşündükçe hep bu konuşmayı hatırlıyorum. «İnsanların sözlerinden anlamam. Ama insanları anlarım.» Giraudoux'nun dilencisi insanoğlunun en önemli gerçeğini dile getirmiş? İnsanlar sözleriyle anlaşılmazlar. Bir kişiyi söylediği sözlerle ölçmek büyük bir yanlışlığa düşmektir.

Peki neye bakacağız sözlere aldırmayıp ta? Karşımıza çıkanları nasıl tanıyacağız nasıl anlıyacağız? Elbette konuşmanın büyük bir yeri olacak bu işte. İnsanlar konuşa konuşa anlaşır atasözü boşuna mı? Bir insan konuşmadan kendini nasıl duyurur, dileklerini nasıl bildirir, ülkülerini nasıl açıklar?

Evet, sözün yeri büyük insan hayatında. Herşey söze, konuşmaya dayanıyor. Karşımıza çıkan kişilerin sözleri bütün hayatımızı değiştire biliyor. İyiye de götürüyor, kötüye de. Çaresiz birşey sözlere inanmak. Sözlerinden bir insanı ölçmeğe kalkışmak gerek. Diyelim ki, bir politikacı çıktı önümüze, konuşuyor boyuna, anlatıyor, umutlar, ışıklar yakıyor kafamızda, yollar çiziyor. İnanıyoruz, o ışıkları gerçek sanıyoruz, o ışıkların kişinin kafasında da yandığına inanıyoruz. Buna hep aldanacağız, hep yanılacağız. Daha doğrusu, aldanma, yanılma payını her zaman hesaplıyacağız. Ama bir de yanılma payını düşünmeden inanmak var! Karşımızdakinin sözlerini gerçeğin tek belirtisi saymak var. İşte o zaman tehlikeli, o zaman kötü...

İlkin çok konuşanlardan korkmalı! Politikacılar çok konuşkan olurlar! Ama dikkat edin kötü politikacılardır çok konuşkan olanlar! İyi politikacılar her zaman değil, gerektiği zaman konuşurlar. Diyeceksiniz, az konuşur diye niye ona inanalım, az konuşur ama yalan konuşur gene de! Neyi değiştirir bu? Doğru ya... Ama önce çok konuşan politikacılardan elinizi eteğinizi çekin. Bunlardan hiç hayır yoktur. Bu, en kesin düşünce. Çok konuşan, çok yalan söyler. O kadar çok şeye inanması imkânsızdır bir kişinin! O kadar çok şeyden söz açan insan muhakkak ki yalancıdır. Gene de az konuşan insan yalancı değildir diyemem. Ama az konuşanın doğru ve inandığı şeylerden bahsetmesi daha çok mümkündür.

nsanları anlayabilmek!... Buna kim erişebilmiş! Peygamberler bile yanılmışlar çoğu kez. Giraudoux'nun dilencisi «İnsanları anlarım» diyor. Biraz düşününce bu sözün altından şu gerçeği çıkarıyorum: İnsanları ölçmek, tartmak gerek. Bizim elimizden gelen ,insanları tanımaya çalışmaktır. Sözlerini, davranışlarını kıyaslıyarak. Onları bir daha, bir daha deneyerek. Sözleri ile davranışlarını birbirine vurarak! Ancak o zaman doğru yolu tutmuş oluruz. Şu parti lideri, şu milletvekili neler mi söylüyor? Vaktiyle ne demiş, sonra ne yapmış? Vurun birbirine, o kişiyi tanıyın böylece. Bu, en şaşmaz yol. Bu yoldan giderek oldukça sağlam sonuçlara varmamız mümkündür. Zaten başka yol da yok!...

GERÇEKLER POSTASI ★ Aydınlık Yayınevi'nin şimdilik ayda bir çıkardığı siyasal gazete Sayı 14 Şubat 1968 ★ Sahibi, sorumlu yönetmeni: Alpay Kabacalı ★ İdare müdürü: Atilâ Yücelal ★ Yazışma ve havale adresi: P. K. 1116 - İstanbul. ★ Sayısı 1. Yıllık Abonesi 12 liradır ★ ilânlar pazarlıkla alınır.
Gazetemizin adı anılmadan yazı ve resim aktarılamaz. ★ Ankara Temsilcisi: Avukat Şanlı Aslangül (Denizciler. Cad. Börekçi Han 4-31 Tel: 11 80 71 ★ Dizgi ve baskı: Çelikcilt Matbaası

Basında Yankımız

Sosyalist bir gazete... Yaşar Kemal'in «Milliyetçilik» üzerine yazısını biraz ilgi çekici buldum. Ötekiler sarmadı; ben bu türlü yazılardan pek hoşlanmam. «İzm»li, mizmli konular beni pek sarmaz; bazan okurum.. Gerçekler Postası şunu bunu değil, sadece gerçekleri yazmalı.

Hüsnü Yurdusev
Türk Dili (Balıkesir), 11.8.1967

Gerçekler Postası, aydın kişilere hitabeden bir dergi.

...Gerçekler Postasını, gerçekleri söylemek için giriştiği çabadan ötürü kutlamak gerek

Akşam, 16.8.1967

Gerçekler Postasının aydınlarımızı olduğu kadar geniş geniş bir rakkam arzeden işçi teşkilâtlarımızı, sanatçılarımızı ve şehirlerde olup bitenleri olgun ve mütekâmil diplomatlarımız kadar eleştirmesini bilen çiftçi kardeşlerimizi ilgilendirecek nitelikte olduğunu anlamış bulunuyoruz.

Kaleyi Seven
(Mehmet Cantürk).
Kale (Çanakkale), 22.9.1967

...12. sayısında Ayhan Yetkiner'in «Turizmin ne olduğunu Varna'da öğrenin» adlı bir yazısı, M. Fethi Kıtapçı'nın «Tös ve iki görüş» adıyla Fakıt Baykurt'a çatan bir polemiği ve ünlü kadın romancımız Suat Derviş'in bir hikâyesi ile Zihni Turgay Anadol'un bir önceki sayıdan gelen Suat Derviş ile konuşması ve başka yazılar yer alıyor. Suat Derviş, bu konuşmada, «Ankara Mahpusu», «Yalının Gölgeleri» ve «Fosforlu Cevriye» adlı romanlarının yabancı ülkelerde ile ile karşılandığını, ama Türkiye'de onları basacak kitabevi bulamadığını söylüyor. Alpay Kabacalı, Anti - Emperyalist Ulusal Cephe'ye C.H.P. nin katılması dileğinde bulunurken, Kâni Şengül de «Anti Emperyalizmde Yöntem Sorunu üzerine» adlı yazısında, aynı konuya değiniyor.

Özetle, ülkücü bir dergi Gerçekler Postası.

Mehmet Seyda, Forum, 15.11.1967

ilk Hedefimiz

- BEHZAT AY -

Her geçen gün, açık açığa, somut olaylarla bir gerçek iyice belli olmuştur. Bu gerçek şudur: Kapitalizmin en son aşamasına ulaşmış olan Amerika ile ilişkilerimiz, daha doğrusu işbirlikçilerin ilişkileri sürüp gittikçe Türkiye uçurumdan uçuruma sürüklenmektedir. En son Kıbrıs sorunundan tutun da, geçmişe doğru belleğimizde kalmış bütün olaylar bu gerçeği iki kere iki dört eder kesinliğiyle doğrulamaktadır.

Bugün Mustafa Kemal sağ olsaydı kuşkusuz şu emri verecekti: (Bu yanlış, çok zararlı ilişkiyi bu kerteye dek de iletmezdi asla!)

«İlk hedefimiz Türkiye'deki Amerika'yı yurt dışına çıkarmak, sakıncalı ilişkilere hemen son vermek.»

Evet, Mustafa Kemal sağ olsa idi mutlaka ve mutlaka bu emri verecekti. Bunu Türk gençliği, Türk askeri, Türk işçisi ve köylüsü, Türk aydını anlamıştır ve anlıyanların sayısı da gün geçtikçe hızla çoğalmaktadır.

Emperyalist bir ülke ile, geri bırakılmış ülkelerin ilişkileri mutlaka sömürüyü, bağımlılığı, her türlü engelleri yaratır. Bu bilimsel bir gerçektir. Ve böyle olduğunu ülkemizde olanca açıklığı ile görmekteyiz. Yaşamaktayız. Bu utançlı yaşamaya sürüklenmişiz. Bu durumu inkâr etmek için ya normal insanın zekâ düzeyinin çok altında olmak gerekir, ya da vatanı küçük bireysel, zümresel çıkarları için peşkeş çekmeyi göze almış olmak gerekir.

Türkiye'deki Amerika'yı yurt dışına çıkarmadıkça ve kurulmuş olan sakıncalı ilişkilere son vermedikçe ne demokratik devrimi gerçekleştirebiliriz ve ne de «kaderde, tasada, kıvançta» beraberlik sağlanabilir. Giderekten Vietnam'a da dönebiliriz. Amerika Birleşmemiş Devlet'inin başkanının sık sık Türkiye'yi Vietnam'a benzetmesi boşa değildir. Bunu iyi bilelim.

Türk gençliği, askeri, işçisi, köylüsü, öğretmeni gün be gün uyanmaktadır. Bu uyanışı Türk aydınlarının iyi kanalize etmesi gerekiyor. Birkaç ay içinde NATO denen, yararımıza değil, zararımıza işliyen kuruluştan da ayrılmalıyız. Tesislerini, üslerini topraklarımızdan atmalıyız. Bu konuda oyalanacak zamanımız kalmamıştır. Fransa bu güzel işi başardı, bizim gibi zarar görmediği halde... Küçük küçük ülkeler NATO'suz daha iyi yaşıyabilmekteler.

Vatanını seven herkes artık, vatanının bağımsızlığı, yeraltı ve yerüstü servetlerimizin sömürülmemesi konusunda kıskanç olmalıdır. Kızımızı, karımızı kıskandığımız ölçüde kıskanç olmalıyız...

Onurlu, utanç duymadan, her yönden bağımsız yaşamak için zaman gelmiş, çanlar çalıyor. Vakit tamamdır. Evet, vakit tamamdır koca Türk halkı... Mustafa Kemal'in 19 Mayıs'ta attığı adımı atmak ve tam bağımsızlık savaşını yapmak gerek... Bunun için yürek gerek, bilek gerek demenin gereği yok. Çünkü yetecek kadar var bunlar. Bugün koşullarımız 1919 daki koşullardan çok daha uygun. O zaman Yunan, Fransız, İngiliz, İtalyan ve avını bekliyen tilki tavrıyla dolaşan bir Amerika vardı karşımızda. Bugün bir Amerika var karşımızda... Teksaslı çavuşuna insanlarımızı çiğneten, savaş gönüllülerine casusluk yaptıran, uzman maskeli okumuşlarına gizli işler çevirten Amerika! Ve Yunanlı dostlarına Kıbrıs'ta soydaşlarımızı öldürten Amerika! Bizi pervasızca Vietnam'a benzeten eli kanlı bir başkanı olan Amerika!

Evet, ilk hedefimiz Türkiye'deki Amerika ve bu emperyalist ülke ile kurulmuş zararlı ilişkiler... Haydin eyleme!

DOSTLAAAAAAARRRRRRR ...

1951 / Haziran / 19
Haydarpaşa - Kadıköy

Dostlar
Gidiyorum
Gidiyorum
Dostlar.
Ne
«MOSKOVA» ya,
Ne
Başka yere hasret çektiğim için,
Hayır,
Hayır,
Dostlar.
Dostlar.
Kendi «VATAN»ımda,
«Destan» koynunda,
Bir kuduz köpek gibi
«Dolar» Karşılığında,
Öldürülmek istemiyorum
Dostlar......
Gidiyorum
Gidiyorum
Dostlar.
Bu «VATAN» ve siz
Benim içimdesiniz,
Dostlar.
Dostlar
Gidiyorum,
Gidiyorum...
Dostlaaaaaarrrrrr......
Dostlaaaaaaarrrrrrr......

Nâzım Hikmet

Macit Doğudan'dan

(11. sayfaya bakınız)

"Türk Devrimimin Stratejisi Ne Olmalıdır?"

İstanbul Yüksek Teknik Okulu Talebe Birliği, TÖS İstanbul Şubesi salonlarında bu adla bir seminer düzenlemiştir. Bu seminere İlhan Selçuk, Mihri Belli, Behice Boran ve Hayrettin Uysal katıldılar. Konuşmacılardan herbiri, kendi görüş açısına göre sorunun üzerinde durdular. Seminer, konuşmacıların katıldığı bir açık oturumla sona erdi. Seminerden ve açık oturumdan bazı haftalık dergilerimiz uzun uzun söz ettiler. Biz, konuşmacıların önemli bulduğumuz bazı sözlerini vermekle yetineceğiz:

İlhan Selçuk: Devrimciler ve devrimci partiler iktidara devrimle gelirler.. Devrim, içinde yaşadığımız hukuk düzenine karşıdır. Anayasa çevresinde devrimi gerçekleştirmeğe gayret edersek, devrimci değil, reformcu oluruz.

Mihri Belli: Şehir ve köy proteteryasının, yarı proleter unsurların şehir ve köy küçük burjuvazisinin, askeri — sivil aydın zümrenin (küçük burjuva bürokrasisi) ittifakını temsil eden, bütün devrimci güçlerin kendi öz örgütleriyle katılacakları DEVRİMCİ GÜÇ BİRLİĞİ.

Behice Boran: Biz seçimle iktidara gelmeyi mümkün görüyoruz. Ve o yolda çalışıyoruz. Emekçi sınıfların parlâmenter yoldan iktidara gelmesini egemen sınıflar engellerlerse, ya karşı devrim bir terör rejimi kurar ya da bilinçlenmiş ve örgütlenmiş kitleler anayasanın tanıdığı direnme hakkını kullanırlar.

Basına Yaylım Ateş

Savcıların, tayin yetkisi Adalet Bakanlığından alındığından, bağımsızlıklarına kavuşacaklarını umarken, toplumcu Anadolu basınına yaylım — ateşe devam ettiklerini görmekteyiz. İşte örnekleri, Yeni Kastamonu Gazetesi yazı işleri müdürü, toplumcu dostumuz Siyami Özel'in başına gelenler:

«Bozukdüzen» adlı bir şiirinden dolayı mahkemeye verilen Özel'i İstanbul Hukuk Fakültesinin tanınmış ve değişmez bilirkişilerinden Sulhi Dönmezer ile Selçuk Ozçelik ve İlhan Akın Ceza Kanununun 312. maddesine göre suçluyorlar. Özel bu bilirkişilere itiraz ettiğinden yeni bilirkişi seçilecek.

Özel'in yine aynı gazetede yayınlanan «Bay Gaf» adlı yazısı ile Cumhurbaşkanına hakaret ettiğini ileri süren Kastamonu savcısı, bir bilirkişi raporu da elde edip davâ açma izni almak üzere Cumhurbaşkanına başvurmuş.

Toplumcuların Türk hakimlerine olan sonsuz güvenlerini bir kere daha belirtip bu çeşit baskı yöntemlerinden yılmayacaklarını yeniden hatırlatalım!

(Devamı 15. sayfada)

KIYIM ÇİÇEKLERİ ve KAST SİSTEMİ

M. Nuri AYVALI

Reşat Şemsettin Sirer zamanında başlatılan öğretmen kıyımı, son iki yıldır başını aldı gidiyor. Bu savaşta cepheler şu şekilde kurulmuştur: Atatürkçü devrimci, emperyalizme ve kapitalizme karşı, tam bağımsızlıktan yana, anayasacı, millici öğretmenler öncülüğünde ilerici cephe. Bunun karşısında, gerici, emperyalizm ve kapitalizmle işbirlikçi, komisyoncu, anayasa çizgisinin gerisine düşen komprador burjuva ve onların adına siyasal iktidarı ellerinde bulunduranlar.

Cepheler böyle kurulmuş olduğuna göre hangi tarafın yenik düşeceği gün gibi aşikâr. Sosyal kanunların tersine işlediği nehirlerin tersine aktığı ve akıtıldığı daha mümkün olmamıştır ve bundan sonra da olmayacaktır. Birinci Ulusal Kurtuluş Savaşında saray yenik düşmüş ve pılısını pırtısını toplayıp kaçmak zorunda kalmıştır. Erzurum ve Sivas kongrelerinde mandacılar ve boyundurukçular yenik düşmüş sonuçta Mustafa Kemalin dalkavukluğunu yapmışlardır. Öğretmenlerin Kıyıcılara karşı sürdürdüğü savaş aslında İkinci Ulusal Kurtuluş Savaşının hazırlığı ve fikir ortamında başlangıcıdır. Birincisinde olduğu gibi ikincisinde de ulusçu cephe savaşı kazanacaktır. Bunda kimsenin kuşkusu olmamalıdır. Dış gâvurun iğvasıyla devrimci güçlere kıyım uygulayanlar, yarın mutlaka hesap vereceklerdir. O zaman «Efendim ben bilmiyordum.» demenin sökmeyeceğini bilmek ve hesap etmek bize, Türk öğretmenine değil, bizzat hayatı ve hakim çevrelerin maşalığını yapanlara düşmektedir.

Kıyımın, anayasacı cephenin zaferi ile sonuçlanacağı iki kere ikinin dört ettiği kadar kesin olmakla beraber, bu savaşı fikir ortamında başlatan öğretmenlerdeki görünüm de ilgi çekicidir ve hiçte içaçıcı değildir.

İlk çağda Roma, Yunan ve Hint toplumları nasıl sınıflara bölünmüşse, bugün, öğretmenlerdeki görünüm de tıpkı öyledir. İlkçağın kast sistemi ne ise, öğretmenlerdeki durum odur. Tabii bunu böyle kılan da gene komprador burjuvazinin kendisidir. Dün, nasıl insanları sınıflara ayırıp dümenine bakıyorsa Roma, Yunan, Hint feodalları ve aşiret reisleri, bugün de aynı işi öğretmenleri sınıflandırmakla yapıyor sömürenler ve onlar adına hükümet edenler. Öğretmen, oynanan oyunun farkına varamıyor. Varamıyor çünkü, okullarda kendisine bu konular tabudur. Egemen çevre kendi çıkarları nasıl gerektiriyorsa öyle eğitiyor onları. Öğretmen, mesleğe atıldıktan sonra da, maddi olanağının yoksulluğu yüzünden ancak günlük gazete okuyabiliyor, şayet bulabiliyor, alabiliyorsa. Bunun dışında dergi kitap okuma olanağı olmayan öğretmen, işvereninin iğvasına kapılarak bölündükçe bölünüyor ve ihanet çizgisine düşüyor. Bir kez kişi yanlış yola saptı mı, onu, doğru yola getirmekte oldukça zor olduğundan görünüm gittikçe bozuluyor.

21 yıldan beri tek öğretmen kuruluşu olarak varlığını güçlü bir şekilde sürdüren Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu örneği de gözönündeyken ve başarıları da kabul edildiği halde; 624 sayılı Kamu Personeli Sendikaları yasası çıkıp, ilk kez TÖS kurulduktan ve hızla güçlenmeye başladıktan sonra gerici ve sömürücü cephenin TÖS'ün gelişmesini baltalamak için Bakanlık içinde tezgâhladığı ve piyasaya sürdüğü bir takım sarı kuruluşlar yerden mantar biter gibi türeyiverdi. Bir halk deyimimiz vardır: Sinek pis değil ama mide bulandırır, der. Aslında sayıları kırkın üzerinde olduğu söylenen öğretmen kuruluşlarının, bir buçuğundan fazlası bir varlık gösterememekte fakat, «Mide bulandırmaktadır.» Bu bir buçuğun biri TÖS, diğeri ise İLK - SEN' dir. TÖS, günahı ve sevabı ile kamu oyuna mal olmuş, halka kadar inmiş, tutarlı düşünüş ve eylemleri ile aydın çevre tarafından kabul edilmiştir. Son zamanlardaki bir takım yanlış çıkışları bir yana bırakılırsa TÖS, iyi bir yörüngededir ve meselelere sınıf açısından bakmakta, düzene karşı çıkarak halkı arkasına alma eğilimindedir. Bu nu başardığı oranda kendisi de başarılı olacak ve tarihi görevini yapan bir kuruluş olarak Türk öğretmeninin ve aydınının, emekçisinin gönlünde lâyık olduğu yeri alacaktır.

İkinci derecede güçlü olduğunu savunan fakat bizim gücünü de, diğer savlarını da kuşku ile karşıladığımız ve buçuğuncu sendika olarak saydığımız İlk — Sen; anayasacı, devrimci, ulusçu, tam bağımsızlıktan yana, sömürünün her türlüsüne karşı olan TÖS'e KARŞI çıkmaktadır. Üstelikte kendisinin de devrimci ve anayasacı olduğunu savunmaktadır. **Hem anayasadan yana olana karşı, hem kendisi de anayasacı?** Bunu işleyen kafalara kabul ettirebilmek ve bu çelişkiyi gizleyebilmek oldukça güç.

Son öğretmen kıyımında; siyasi partiler, öğrenci dernekleri, işçi kuruluşları bile devrimciliği oranında kıyımı protesto ederken İlk — Sen Federasyonundan hiç bir sesin çıkmayışı da onun ne derece kıyıma karşı, anayasacı güçlerin yanında olduğunu göstermesi bakımından oldukça ilgi çekicidir. Ama bir kaç il ve ilçede yukarda da işaret ettiğimiz gibi ekonomik olanaksızlığı yüzünden günlük gazete okumaktan yoksun İlkokul öğretmenlerini bir kaç bezirgân çıkmakta ve bir sarı sendikanın üyeleri talihsizliğine düşürmektedir. Bütünü ile ezilen sınıfın içinden gelen ilkokul öğretmenleri, böylece yanıltılarak sınıfının çıkarlarına ters düşürülmek istenmektedir. Bir takım sözde cazip sloganlarla öğretmenleri sömürücünün paraleline düşürenlerin yüzü hiç bir zaman ak olmayacak, başı dik durmayacaktır.

Sayısı 130.000 kişiye bile varmayan bir avuç Türk öğretmenini bölerek işverenin ekmeğine yağ sürenler «bilimsel sendikacılık» yaptıklarına iddia ediyorlarsa, onların bilim anlayışı ile komprador burjuvazinin bilim anlayışı birbirine uyuyor demektir ki bu, işçi ve köylü sınıfının gören gözü, duyan kulağı ve konuşan ağzı olan öğretmenleri kendi çıkarlarına karşı kullanmak demektir. Bu da bir başka sömürüdür. Sömürücü ise tabii ki anayasa cephesinde yerini alamaz. Karşı taraflı da olamaz çünkü, avladığı, kandırdığı üyeleri hep anayasa cephesinin erleridir.

Böyleleri de varken kıyım çiçeklerine ne mutlu!..

Güneşin Ucu

— Su aynı yatakta akmaz hep
Yağmuru var seli var bunun
Taşar bir gün ova bayır
Kaybolur çamurlarda çakıl taşları—

Vakit gece yarısını geçmiştir
Üfle sönsün şu isli kandili
Daha da sürecek deyil ya
Bu kölelik düzeni

Bunun için yürüyoruz bu yolu
Arpa boyu arpa boyu da olsa
Geçit vermez karanlıklar içinde
Bir ayak bin ayak milyon ayak
Tarihin sol elinden tutarak

Ağıt gibi söylenen türkülerin
Şimdi bir kavganın çağrıları
Çağırır baş kaldırma yöntemiyle
Açlığa ve kurşuna karşı

Kulak ver gecenin sesine
Tek telde çalan silah ve şarkı
Tekin sanılan dağ başlarında
Çogaldı çoban ateşleri

Varsın döksünler yıldızlarını gökyüzünün
Atomla hidrojenle petrolla
Durmaz bu bağımsızlık savaşı
Bağımsızlık gülü açmadıkça

Heyy nerde karanlık varsa ordakiler
Kaldırın güneşi gölgeleyen perdeyi
Sınıfsal bilincin aydınlığında
Kurulsun SOSYALİZİM düzeni

İbrahim OSMANOĞLU

Bilinçsiz Savaşçıların Türküsü

II

Demem o ki
gırtlağına takılıp güneşin
yangınını duydun mu susuzluktan?
oy oy
oy anam
su olsaydı da yutsaydım güneşi
tüm ağrılar için
dostlara yutturulan asprinler gibi
yutsaydım da kapasaydım perdesini
sosyalizasyon bölgesindeki güldürünün.
Yorgunuz, acılıyız
soluklarımız bir Yunus bir Karacaoğlun
dağlarında eşkiya bir Köroğlu bir Koçero
yanında Ayvaz elinde saz
dokuz yüz yıl gezdik pervanelikte
dost senin elinden
toprak senin elinden divane olduk
beylerine maraba, azap
can, astılar ya Pir Sultan Abdal'ı
Haydar, gayri türküsüz olduk
gayrı çığlığı topraklarımızda
koca yangınların
çıksak mı bir bir vurup dağlara
kanımızı emen, çalık eden bizi
yarasaları
yüreği yüreğimize denk
çocuk yüzlü Köroğlu'ların
yine handiyse üşüşürler
duydularsa çığlığımızı
dokuz yüz yirmilerin kan emen yarasaları
yani ki yurdumun madenleri, petrolleri
ve de tanrının
tanrının gözleri nerdedir bilir misiniz?
görürseniz söyler misiniz,
dokuzyüz yıldan arta kalan kırgınlığımızı
konup bir kenara
ona küs olmadığımızı?
Bir büyük soluğa tutuk soluklarımızı
ekliyoruz üstüste, yanyana
ciğerlerimiz sökülmeden bir büyük ciğer
oy anam
yarasalar yedi ha tüketecek bizi
bizi karıncaları
bir büyük soluğa soluklarımızı tuttuk
Şimdi
ölümsüz ezgimiz olacak
karanlığın küfürünnen yunuyoruz.
Yorgunuz ama umutsuz değil hey!
şimdi bir türkümüz olacak
öfke çiçeklerimiz açılıyor ya birbir
yıldızların çokluğunca ağızdan
çatlıyan tohumların ezgileriyle
şimdi bir türkümüz olacak hey! Hey!
bilinçsiz savaşçıların türküsü
bilincin güneşleriyle yunuyor

Güney DAL

ŞAFAK SÖKÜYOR

Ahmet KÖKLÜGİLLER

Halk anlamazmış... Halk tembelmiş, çalışmazmış... Bütün gün uyuklarmış halk... Halk seçmesini bilmezmiş, çünkü cahilmiş, böyle şeylere aklı ermezmiş bizim halkın... Bizim halka sağlam bir diktatör gerekmiş, şöyle eli sopalı... Bakacakmışsın sen o zaman kalkınmaya!

Bir kere ağızlarını açmasınlar. Ahkâm üstüne ahkâm yürütürler. Halkın ne tembelliği kalır, ne cahilliği, ne ahmaklığı. Bu «tatlı su aydınları»na göre, halktan kötü bir şey yok...

Sorarsın: «Eyyy be kardeşim, ne yaptın sen bu halkın için? Halk sa senin halkın, seni okutan adam edense, senin halkının devleti. Bunca yıl onun sırtından geçindin. Onun yüzü suyu hürmetine yaşadın. Peki sen ne yaptın, bunca köşklere, diplomalara, servetlere karşı, yoksul halka?»

Kem küm ederler, doğru dürüst cevap veremezler.

Veremezler, çünkü, halkın bu duruma düşmesine onlar sebep olmuşlardır. Halk onlara her şeylerini vermiştir. Onlar halka karşı daima, yalanın, iğvanın içinde olmuşlardır. Halkı daha çok nasıl uyuşturur da, iktidarda kalırız diye, oyunlar düşünmüşlerdir.

Oy'a geldimi halktan yüksek bir şey yok; yaşamaya, hizmete geldimi halktan aşagılık bir mahlukat yok. İşte biricik hünerleri...

Ama yağma yok. Her gecenin bir sabahı olur elbet. Her yokuşun bir inişi, Halk öyle ahmak değil. Onların sandığı gibi tembel değil. Dünyanın hiç bir yerinde onların sandıkları gibi bir halk yok.

Ergeç halk işin farkına varacak. Dünyanın ileri ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'de de uyanacak, kendi haklarına sahip çıkacak halk. Dünyanın gidişi geriye değil, ileriye çünkü. Elbet «kısa çöp uzundan hakkın alacak»tır. Halkın uyanık olmadığı yerde «Demokrasi» olmaz, olmamıştır. Halk uyanık olmadı mı başına birtakım diktatörler tebelleş olmuştur.

Ortalığın karanlık içinde sürüp gideceğini sanan aymazlar, avuçlarını yalasınlar. Türk halkı artık uyanıyor. Hem de bilinçli olarak. Her şeyin farkına vararak.

Çukurova'lı emekçiler, aylık bir gazete çıkarmışlar. Adını «proleter» koymuşlar. Üstüne de «yazarları köylü ve işçilerdir» diye yazmışlar.

Kimisi tütünden, kimisi incirden, kimisi pamuktan, kimisi üzümden konuşuyor. Rakam rakam hesabını yapıyorlar bunların «proleter»de. Toplamanın, bölmenin «sağlama»sını yapıyorlar.

Emekçi, sabanının kulpunu, kazmasını, küreğini bırakıp kaleme yapışmış. Cayır cayır hesap yapıyor... Pamuğunun, üzümünün hesabını.

Türk basınında bir devrim bu. Kokmuş Babıâli basınının «okuyucu köşeleri»nden umudu kesmişler, bizzat gazetenin başına geçmişler. Okur — yazarlığın, birtakım güclerin ellerindeki dar tekelciliğini kırmışlar. Bundan büyük bir devrim olur mu? Demek artık, onun bunun eline bakmayacak; ektiğinin biçtiğinin hesabını bizzat kendi yapacak. Sonuç iyi çıkmazsa araştıracak.

Demokrasi derler dururlar. Ama demokrasinin uyanmış insanların düzeni olduğunu söylemezler.

Birinci Kurtuluş Savaşı'nda en büyük görevi, en şerefli görevi, dar olanakları içinde Anadolu halk basını yapmıştı.

Halkımızın, ileri bir düzene yükselmesindeki en şerefli görevi de, gene Anadolu halk basını yapacaktır.

Proleter'e selâm...

Şeyh Bedrettin, Nâzım Hikmet ve Kemal Tahir

Zihni T. ANADOL

Yeni Anayasanın kabulü, hiç mübalâğasız, ulusal savaşımız kadar bir devrim yarattı. Bu zamana kadar memleket ve dünya meselelerine değinen tek bir kelimenin bile fısıldanması, terör yönetimince en ağır suçlardan sayılırdı. Bütün gerçek fikirler, düşünceler, vatandaşın içine zorla hapsedilmiş; yüreğinin ortasına ağır bir taş külçesi gibi oturtulmuştu. Anayasa bu ağırlığı yurttaşların üstünden atmış ona ferah, oh detirtici bir nefes aldırmıştır. Artık petrol meselesinden, bir vatandaşla ikinci vatandaşın arasındaki 22000 nispetindeki farktan tutunuz da Asya tarzı üretim tipine kadar, her aydın kendi köşesinden anlatıyor, sorular soruluyor, tartışmalar yapılıyor. Bu güzel, faydalı usul halâ bütün kurumlarda NATO'dan çıkalım mı çıkmıyalımmı sorunu çevresinde günün konusu olmaktadır.

İşte bizim değinmek istediğimiz, bu yaz TÖS salonunda yapılan bir konuşmadır ki bu da sayın Kemal Tahir'in ŞEYH BEDRETTİN hakkındaki sözleridir. Zannederim sayın romancı (Osmanlılarda Batılılaşma) konusunu anlattı ve kendisine sorular soruldu. Bunlardan bir tanesi de şu idi: (ŞEYH BEDRETTİN kimdir? Türk tarihindeki yeri nedir?) Gayet iyi hatırlıyorum, cevabı şu oldu:

— Şeyh Bedrettin hiç bir şey değildir. Almanca bir tabir olan ve serseri anlamına gelen lümpenleri kışkırtan bir adamdı. Kime karşı harekete geçti? Herkesin toprağı olup halinden memnundu. Onun için bu lümpenleri kışkırtıcılığı yine halk tarafından tepki ile karşılandı. Ve bir iddiaya göre de kendisine ajan diyorlar, dedi.

İnsan bu çok kötü itham karşısında şoke oluyor adeta. Ve soruyor kendi kendine: Neden Nâzım, büyük Şeyh Bedrettin Destanını bir ajan için yazdı? Nazım'ın düşmanlarının bile şaheser demekten kendilerini alamadıkları bu büyük destanı Kemal Tahir'e inanıp da yakalım mı? Yahut Nazım'ı mezardan çıkarıp bu yaptığı ihanetin hesabını mı soralım? Hiç birşey yapmıyalım. Sadece ünlü — büyük Türk filozofu, Bedrettin hakkındaki bilgilerimize yeniden bakalım...

Baktık, kitapları yeni baştan okuduk. Sayın romancının söylediklerinin tek bir satırına dahi rastlıyamadık, 600 sene evvelki düzen olduğu gibi duruyor. Devlet memuriyetleri soylulara, derebeylerine, kapıkullarına hasredilmişti. Temar sahipleri köy çocuklarını medreseye gitmekten men ederlerdi. Çünkü onlara kendi malikaneleri gibi bakarlardı. Bu suretle insanlığın en basit hakları çiğneniyordu. Timur Anadoluya gelince Yıldırım'ı arattı. Eski derebeylerini yerine getirmesiyle zulmün artmasına sebep oldu. Bunlar istibdadın, zulmün, ahlâksızlığın çeşitlisini yaparlardı. Masraflarını kapatmak için halkın elinde ne kaldıysa aldılar. Saraylar, köy evlerinin yıkıntısıyle yapıldı. Ahali satılığa çıkarılan köleydi. Birinden diğerine geçiyor, fakat hiç birinden şefkât ve merhamet görmüyordu. Servet, mülkiyet hakkı, hattâ hayat hiç bir suretle emin değildi. Halk devletin zaptiyelerine vergi vermede, bir yandan Moğol istilasından korunmaya çalışmada, bir yandan da Harzemlilere mal yetiştirmede, nüfuzlu kişileri doyurma savaşındaydı. Yokluk, işkence ve açlık içinde kıvranıyordu. Yani o devrin Anadolu halkı büyük romancı Kemal Tahir'in kesif bir dinleyici kitlesine anlattığı gibi, ortalığı güllük gülistanlık, toprak reformu tamamlanmış, bir mesut ülke içinde değildi. Bu sebeple de BABAİLYAS isyanları çıkmış, fikriyatçı ve eylemci Büyük BEDRETTİN doğmuştu.

Demekki, konuşmacının anlattığı biçimde Bedrettin'i itham ettirecek bir durum yokmuş. Tarih içindeki büyük olaylar, bağlıyhi gelişimler bir takım kanunlara bağlıymış. Tarihi materyalizm denilen bir şey varmış. Durup dururken kendiliğinden ortaya çıkıvermemiş büyük filozof. Bedrettin, tarihsel bir zorunluğun anlamı ve onun yankısıdır. Osmanoğullarının bu devri, Timur akınının meydana getirdiği iktisadi ve toplumsal çöküntü, onun bu şuur inancını kuvvetlendirmiş, KIYAM etme zamanının geldiğine kendisini inandırmıştı. İşte gördüğümüz bu genel manzara Bedrettin'i toplum meselelerine iten, sevkeden bir etken olmuştur. Bu durumun düzelmesi için de uzun uzun düşünmüş, ilkelerini koymuştur:

«Cenabıhak, dünyayı yaratmış, insanlara bağışlamıştır. Erzak, giyecek, davar, arazi ve bütün toprak mahsulleri umumun müşterek hakkıdır. İnsanlar doğuştan eşittirler. Birinin servet toplayıp biriktirmesiyle diğerinin ekmeğe bile muhtaç kalması ilâhi maksada muhaliftir». «Zulüm ve tagallüp mahsulü olan bir idarenin tecavüzlerini hoş görmek ve emirlerine itaat etmek katiyyen doğru değildir. Saray, saltanat, yeniçeri, muharebe hep zulüm eseridir. Tekkeler, dervişler, alimler de zulüm ve tagallüp mahsulüdür. Onlar da buna alet oluyorlar. Hükümet zamanı saadette olduğu gibi millet tarafından seçilmelidir. Herkez tam bir hürriyet içinde kendi fikir ve mesleğinin sahibi olabilmeli, komşusunun meslek ve meshebine hörmet etmelidir.»

İşte Bedrettin bu fikirler üzerine eserini oluşturmuş ve bunları uygulamak için de eyleme geçmiştir. Başarı kazanmış — kazanmamış, ne dersek diyelim, o başka soru. Kemal Tahir'in Bedrettin hakkındaki ajanlık iddiasına gelince, bunu da yeni baştan aradık. Ne Bezmi Nusret Kaygusuz'un kitabında, ne Abdülbaki'de, ne Kerim Sadi'de, ne de Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın tefrika halindeki eserinde böyle bir şeye rastlıyamadık. Yalnız, Yeni İstanbul gazetesinde çıkan İbnittuayyar Semahaddin Cem'in broşüründe Kemal Tahir'in anlattığı biçimde hiç bir mehaz ve delil göstermeden Şeyh aleyhinde bir — iki cümleye rastlamak mümkün. Bunu da doğal karşılamak icabeder.Çünkü bunlar Şeyh Bedrettin'e materyalist diye kızarlar. Bunu da böylece belirttikten sonra Kemal Tahir'in ithamlarının tamamen asılsız olduğunu görüyoruz. Pekalâ, diyoruz kendi kendimize, neden öyleyse bu kötüleme? Bunda iki sorun görüyoruz kanımızca: a) Acaba Kemal Tahir, Bedrettin'in kişiliğinde büyük Türk Şairi Nazım'ı mı vurmak istiyor? b) Romanlarında olumlu tiplere musallat olduğu gibi bu büyük insana da mı kasti olarak musallat oluyor? Bu bizi, Kemal Tahir hakkında uzun uzun düşünmelere götürüyor. Sözümüzü pek uzatmıyalım; Sayın İsmet Sungurbey'in Bedrettin hakkındaki düşünceleriyle bitirelim:

Ayağı yer mi basar zülfüne berdâr olanın
Zevk-ü şevk ile verir canü seri, döne döne
(Necati)

Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedrettin Mahmut, kitaplarını Nil'e döken «Varidat» ile çığır açan coşkun bir mutasavvıf, kendisi ile görüşen bilgin müverrih İbni Arapşahın özellikle füru-ı fıkıyyede «vüs'at-i ilmiyesini derya gibi payansız bulduğu en önemli bir fıkıh kitabı olan Hidaye'ye cevap verilemez 1090 suali olduğunu kendisinden işittiği, kendisinin cami'ül fusulen «Teshil» gibi büyük fıkıh eserlerinden yüz yıllarca bilginlerin yararlandığı engin bir hukuk üstadı ve müçtehidi.» Sosyal mücadeleler tarihinin sayılı olaylarından birinin derebeyliğe ve taassuba karşı savaşan ve ülküsü uğrunda Sokrates kadar muhteşem bir savunmadan sonra Serez çarşısında çıplak asılarak can veren kahramanıdır.

Bizim Gemi

Hergün yeni bir rüzgâr,
Hergün yeni bir şafak..
Bizim gemi, anlaşıldı, batmayacak.
Çok yara aldı.
Ne durdu.. Ne yolda kaldı.
Bu dalgalar, bunlar
Bunlardan büyükleri..
Daha büyük, daha Kara dalgalar
Gelsin, vursun.. Ne çıkar?..
Bu gemi batmıyacak, bu gemide birşey var:
Asırlık rotasında hep ileri.. ileri!.
Ne ışıkları söner
Ne bu yoldan döner.
Hedefe yaklaşıyor,
Hedefe yanaşacak.

★★★

Kara kara dalgalar
Batıramıyacakları gemiye
Boşuna torpil atıyorlar..
Bu gemi batmaz,
Bu gemi batmıyacak!.
Hergün yeni bir rüzgâr
Hergün yeni bir şafak!

Şadi ALKILIÇ

Sami N. ÖZERDİM

NOTLAR

OKUMAK YASAK — Genç adam liseyi bitirmiş. Tıp Fakültesi'ne girmek istiyor. «Hukuk Fakültesi'ne girmek istemiyorum!» dedi. Tıp nerede, hukuk nerede? Çocuk, çoğunluk mesleğini lisede iken seçer, gelecek için düşler kurar. Şimdi ise, mühendis olmak istiyen öğrenciye piyangoda Rus filolojisi çıkıyor.

Liseyi bitirmiş, hem de fen şubesini.. Şimdi de üniversite kapısı kapalı diye gelecek yılın piyangosunu bekleyecek..

Tevfik Fikret: «Kızlarını okutmayan millet hüsranına ağlasın!» demişti. Bugün: «Oğullarını okutmayan millet» için ne diyeceğiz acaba?

Gazetede bir haber: «Türkiye Kur'an Kurslarını Koruma ve idame Ettirme Dernekleri Federasyonu'nun yıllık kongresinde Kur'an kurslarının arttırılması istendi!»

İşte, okuma sorunu böyle çözümlenecek..

BOY — BOS, MAKAM v. b. — Eski kültür müsteşarı; Güzel Sanatlar Akademisi'ni bitirdikten sonra ilk memurluğu olarak bir kütüphaneye «mümeyyiz» kadrosu ile giren; bu kütüphanenin resim bölümünü düzenleyen, resimleri devlet sergilerine, hattâ eski müsteşarın jüri başkanı bulunduğu sergiye de kabul edilen bir ressam için: «Mümeyyiz kadrosunda, kısa boylu, küçük adam» sözlerini kullanmış bir yazıda..

Türkiye'de sanatçılar çoğunluk küçük memurdurlar, en kabadayısı öğretmendirler Tek tük müsteşar olan da bulunur.

Eski kültür müsteşarı uzun boyludur, müsteşarlığa kadar yükselmiştir, «büyük adam» olmuştur, ama bir sanatçı değildir.

MOSKOVA YOLUNDAN... — Türkiye'de, bir başkasının düşüncelerini beğenmiyenler, ya da kendilerinin, kendilerini besliyenlerin çıkarlarına çatıldığını görenler, başkalarına «komünist» derler. Bu ülkede, insan kendi ideolojisini kendisi seçemez, onu kendisine başkaları yamar.

Bundan sonra, size «komünist» derlerse, vereceğiniz yanıt çok kolay olacaktır:

«Ne münasebet!. Ben Rusya'ya gitmedim. Rusyayı övmedim. Yazmadım, konuşmadım, demeç vermedim..» diye sıralar gidersiniz.

Akar sular duracaktır o zaman..

FİL — Amerika'daki iki partiden birinin sembolü fil'dir. Bunun nereden geldiğini merak ettim. Nereden öğrenebilirim diye düşündüm. Ansiklopedilerden çıkaramadım. Fil'n adı anılınca akla Asya gelir, Afrika gelir. Amerika ile fil'in ilişkisi nedir?

Bu da nerden aklına geldi diyeceksiniz? Şey.. insanlar «akıl» ile övünürler'de neden düşüncelerini somutlaştırmaya sıra gelince hayvanlara başvururlar? Asıl merakım bu.. Bir parti bayrağına, insan beyninin resmi çizilse gülünç, belki de tiksindirici olur diye mi?

Karışık bir iş...

KÖTÜ ALIŞKANLIK — Amerikalı mı imiş, dünya yurttaşı mı imiş, ne imiş ise; yüzünden normal bir insan olmadığı anlaşılan yaşlı bir adam, küçük Türk kızlarını topluyor, götürüyormuş. Kızların ne olduğu, nereye gittiği ise bilinmiyormuş!

Gazetede feryadı basan bir ana'nın fotoğrafı!. Kızım da kızım diyor! Be kadın, elin psikopatına — geleceği parlak olacak aldanışıyla kızını verdikten sonra ne diye ortalığı karıştırırsın? Alan razı, satan razı, şimdi ne diye basıyorsun yaygarayı?

Gazetede bir haber daha var: kırk yaşındaki adam, beş bin lira başlık parası ve rerek oniki yaşındaki bir kızı — altıncı karısı! — almış.. Tabii, babasından..

Bu aşağılık alış — verişleri gazetelerde her gün okuyoruz. Evet:

Alan razı, satan razı! Kimse kimseye

«FİKİR MÜCADELESİ» — Kendisine fiske ile dokunana yirmi gün süren martavallarla tefrika düzen kompleksli bir yazar hakkında adli bir işlem yapıldığında, bu yiğit kişi, kendini derhal kahraman pozuna sokarak demeçleri bastırdı:

«Ben fikir hürriyetinin mücadelesini yapıyorum!»

Fikir'le küfür'ün birbirine karıştırılması olanaksızdır, ya:. Arap harflerini bilenler, bu işin ancak söz oyunuyla olanak içine gireceğini bilirler.

Arap harferiyle yazılırsa «fikir»le «küfür» aynı harflerden oluşur: (Fkr) ile «Kfr» (sesli harf yoktur).. Görülüyor ki, iki sözcük bu durumda birbirine karışabilmekte dir.

Eh, zaten «fikir hürriyeti» için çarpışan gazetecinin yazdıkları da ancak oyuncak kabilinden şeylerdir.

Vur Abasıza

M. Samim Akay

YILIN KEPAZELİĞİ

Yeni yıl dolayısıyle çeşitli kuruluşlar yılın adamı, yılın olayı, yılın kadını v. b. o yıl içinde zirveye çıkanların adlarını, niteliklerini seçip durdular.

Oysa yılın kepazesini ve kepazeliklerini seçmek modası olsaydı, o takdirde hiç şüphemiz olmasın, yılın kepazesi de, yılın kepazeliği de bizde olurdu.

Sebep mi?. Şu bozuk düzenimize, şu politik yapımıza, şu politikacılarımıza bakıvermek yeter de artar bile.

SERT İNİŞLER

Amerika aya yumuşak iniş yapan bir araç göndermiş!

Bütün ezilen uluslara sert çıkışlar, aya yumuşak iniş.

Vay demokrasi ülkesi,. vay insanlık dostu (!) Amerika vay!..

BİR TANESİ BİLE

Gazetelerin yazdığına göre yurt dışında bulunan 3200 mühendis yüzünden her yıl 250 milyon lira zarara uğruyormuşuz. Çok doğru Baksanıza bir tanesi bile memlekete neye mal oluyor.

BÜYÜK PARTİ

Başbakan Demirel verdiği bir demeçte:

«İktidarlardan sihirbazlık beklenemez »demiş.

Doğru olmasına doğru bir lâf, ama sihirbaz gibi sandıktan çıktığını söyle, iktidarı Zatı Sungur'un sahnesine çevir, sonra da kalk, «İktidarlardan sihirbazlık beklenemez.» De...

Hadi canım sende...

BÜYÜK PARTİLER İÇİN

Gazetelerin yazdığına göre iktidar küçük partileri siyaset sahnesinden silebilmek için seçim kanununda değişiklik yapacakmış.

Seçim kanununda değişiklik yapmakla, milli bakiye sistemini değiştirmekle iktidarın eline ne geçecek diye merak eden lere hemen cevap verelim:

«Büyük partiler vurabilmek için küçük partilerin silinmesi gerekiyor da ondan.

KAPKAÇÇI

İlgililer kaçakçılığı önlemek için çeşitli fikirler öne sürüyorlar. Kimisi Kahve serbest bırakılmalı, kimisi, az resim alınmalıdır yollu öğütlerde bulunuyorlar,

Bizce kaçakçılığın önlenmesi imkânsız dır. Kaçakçılığı önlemek için tek çıkar yol, bu kapkaççı, düzenini değiştirmektir.

CHP.nin HİKÂYESİ

«Güneşte on kişi» adlı tiyatro oyununda şöyle bir pasaj geçer:

«Aşk elma şekerine benzer. Yersin yersin, sonunda elinde bir kazık kalır»

Bu aşkın tarifi değil, hızla gelişen sol akımlar karşısında ne yapacağını şaşıran CHP.nin hayat hikâyesi.

NATO KAFA

Çok saygı duyduğumuz politikacılarımız maalesef Nato konusunda çelişkilerle dolu çeşitli görüşler öne sürüyorlar ve bir kısmı da «gâvurdan dost, ayıdan post olamıyacağını» düşünmeden ve hiç bir üyesine faydalı olmayan bu örgüt hakkında çok övücü demeçlerde bulunuyorlar.

Ne denir? Nato kafa, nato mermer.

PEK GARİP

Hindistanda inekleri savunan 19 kişi tutuklanmış.

Pek garip! Bizde savunmayanlar tutuklanır.

Amerikanın işi ne?

Siyami ÖZEL

Çağımızda hangi taşı kaldırsanız altından Amerika çıkıyor.

Amerika'nın Vietnamda işi ne? Bizim şartlandırılmış kişilerimiz ve işbirlikçi kapitalistlerimiz derler ki: «Vietnam'da bir avuç komünist çeteci Vietnam milleti üzerinde egemenlik ve dikta kurmak ister. Amerika, Vietnam halkını bu bir avuç komünist çeteciden korumakve orada demokrasiyi yerleştirmek amacındadır..»

Biz de deriz ki; milletlerin iç işleri kendilerini ilgilendirir. Başka milletlerin, hele emperyalist ülkelerin çeşitli bahanelerle uzak — yakın müdahaleleri sömürü düzeninin sonucudur.

Amerika, Vietnam halkını bir avuç komünist çeteciden korumak için savaş edermiş.. Şu halde yarım milyonu aşkın Amerikan askeri yıllardanberi o bir avuç çeteciyle niye başedememiştir?. Amerika Vietnam halkını korumak için mi 600 bin Vietnamlıyı insanlık dışı bombardmanlarla yok etmiştir?.

Gerçek şu ki; kahraman Vietnamlılar dünyanın en kuvvetli istilâcısına karşı erkekçe bir, ULUSAL BAĞIMSIZLIK SAVAŞI veriyorlar. Tıpkı bizim İstiklâl Savaşımız gibi.. Arada çok benzerlikler var..

Bizim İstiklâl Savaşımızda da şartlandırılmış yerli hainler ve işbirlikçi kapitalistler Mustafa Kemal cephesini «bolşevik» olarak nitelendirirlerdi.. Kendileri, Vatanı istilâ etmiş gâvurlarla sarmaş dolaş olurlar ve cephede çarpışan gerçek milliyetçilere «Komünist» derlerdi. Müslümanlık taslarlardı ama kızları ve gelinleri işgal kuvvetlerinin sünnetsiz zabitleri ile horra teperlerdi.. Yine de «Biz milliyetçiyiz» derledi. Cephede gâvurla savaşanlara, yurt topraklarından düşmanı kovmaya çalışanlara ise «onlar haindir, onlar komünisttir!» derler, idamlarına fetva verirlerdi..

Ulusların dönüşüm devirlerinde gerçeklerin böyle alt-üst edildiği görülmüştür ve görülmektedir.

Biz; Mustafa Kemal'in önderliğinde emperyalistlere karşı dünyanın ilk ulusal bağımsızlık savaşını vermiş bir ulusuz. Başardık bu savaşı. Yabancı güçleri kovduk topraklarımızdan.

Aradan 50 yıl geçti, geçmedi.. Şimdi ne görüyoruz? Ekonomimiz bağımlı.. Topraklarımız üzerinde Amerikan üsleri, Amerikan askerleri..

Bizim yurdumuzda Amerika'nın işi ne?. İşi ne Amerikanın yurdumuzda?.

Bütün antiemperyalist güçler, İKİNCİ ULUSAL KURTULUŞ SAVAŞIMIZ İÇİN BİRLEŞELİM. Bugün için önemli olan budur. Dişimizle, tırnağımızla yabancı etkenleri silkip atalım. Yabancı üsler mi ?. Yürüyelim üzerine.. Yabancı askerler mi?. Vuralım kıçlarına tekmeyi!. Ekonomimizi, siyasetimizi bağımlılıktan kurtaralım.

Türkiye yeniden MUSTAFA KEMAL TÜRKİYESİ olmalıdır.

azma - kazma v. b.

Siz biliyormusunuz ki o nedir
o ahtapot gibi saran tüm ulusumu
giderek evimi barkımı,
çoluğumu, çocuğumu
us'umu, namusumu
Siz biliyormusunuz ki o nedir
o kentimden güç alıp köyüme sokulan
onaran, kuran uygarlık adına
bir tevatür, bir tevatür ki sormayın
tüm köy halkı, benim halkım hayranlık
benim halkım sevgi duvarı içinde
Siz biliyor musunuz ki o nedir
sevimli, saygılı gelir, gelir de ardından
keser soluğumuzu, üs kurar, tesis derler
herif birşeyler kurar ya
bizimkiler bant sanki, bilmem nerede doldurulmuş
gün gün öbürü sarar ya
Siz biliyor musunuz ki o nedir
örneğin 8065 çiğli harekât no 4 manisa - kemikdere d a a
bir başkası örneğin bu da:
4786 ocean petrol tesisleri adana - yumurtalık o a a
biter mi bu tam 104 tane bilinenler
içinde siyah renkliler de var
siyah renkliler
wietnam
detroit....
Şu ya da bu biçimde görünür
gelir, üs kurar
gelir, barış gönüllüsü olur
gelir, uzman olur
gelir, zeytinyağına karışır
gelir, halkımla barışır
-barışır görünür-
o bir düşmandır ki, korkunç o bir azma
adı sam belli emperyalizma...
Siz biliyor musunuz ki o nedir
o uzaklardan işitilmeye başlanan
o şenlik, o şölen, o marş
o alev alev yanan
bacılar, delikanlılar
aldan mordan
davul sesleri mi bu?
dan dan dan dan...

Çırak EMMİ

Sürgün Öğretmenin Notları

Ömer SERİN

— Neresi şu ışıklı yer, elektrik mi o ışıklar?

— Patnos ilcesi, Lüks Lambası ışığı görünen ışıklar,

Patnos'a uğramıyor otobüs, yakınından geçiyoruz.

Bir saat sonra bir Shell yakıt istasyonuna geliyoruz. Biz buralara uygarlığı sokamamışız ama, Amerikan şirketleri burnunu sokmuşlar. Daha açığı ahtopotun küçük bir kolu da buralara yapışmış.

Karanlık bir gece, ay hilâl halinde. Bir görünüp bir kayboluyor. Malazgirt'e giriyoruz, saat 19.10 Sabah Muş'tan 9.30 da hareket etmiştik. Postahanenin önünde duruyor otobüs. Yatak balyasını ve bavulumu alıyorum. Malazgirt'in bir köyünde öğretmenlik yapan genç bir arkadaş var yanımda. Ben eşyaları indirirken o koşarak otelleri geziyor. iki otele bakmış yer bulamamış, üçüncüsüne koşuyor.

— Yer yokmuş ama otelin alt salonun da yatacağız.

— İyi, diyorum.

— Eşyalarımızı otele taşıtıyoruz. Hemen çıkıp Malazgirt'in karanlık sokaklarına dalıyoruz. Dükkânların hemen hepsi kapanmış. Yemek yiyecek lokanta arıyoruz. Açık lokanta bulamıyoruz. Yanımdaki arkadaşa,

— İçki içer misin? diye sordum.

— İçerim, hem bugün içmek istiyorum, diyor. İçki satan bayi aradık o da yokmuş. Lüks ışıklarının aydınlattığı bir yer var. Öğretmenler lokali imiş. Oraya gidiyoruz. 20 — 25 öğretmen var. Bir masaya oturuyoruz. Arkadaş bir yıllık öğretmen olduğu için kimse tanımıyor. Dönüp dönüp bakışıyorlar, bir şey de demiyorlar. Birer çay içtikten sonra arkadaş ocağa gidiyor, bir paket var elinde.

— Rakı yokmuş, votka aldım, diyor.

— Olsun, diyorum.

Lokalden çıkıyoruz. Kapanmamış tek bakkaldan biraz leblebi aldık. Sokakta bir aşağı, bir yukarı gezinerek votkayı içiyoruz. Benim için kazançlı oldu bu. Bir dost kazandım. Hemen her yönden anlaştık arkadaşla. Saat 21 — 30 a gelmiş. Otel denilen yere geliyoruz. Alt katta genişçe bir salon. Onbir tane tayak serilmiş. Yanyana getirilmiş sandalyaların, masaların üzerine yataklar serilmiş. Bir kısmı da yere. Bize en

Şoförüz abi

Gel be Salim;
Çamlıcanın tepesine çıkalım..
Uçuşan kuşlarına, hâyran bakalım..
Şoför, dediğin de senin allahın kulu;
«Felekten bir gece çalsak ne olur?»
Direksiyondan seyredelim
Bu akşamda İstanbulu...
Biliyorum, mağlubuz mutlaka bu yarışta;
Parça, parça hayatımız kalıyor,
Geçtiğimiz her karıştа..
Teker değil, dikkat et Sâlim,
Ömür dönüyor,
Küçücük yavrularda,
gözler pırıl pırıl parlarken;
Yaşlananlar da farlar; ağır ağır sönüyor...
Nedense?..
Geçmişe karşı bir tutkunluğum var a
Yeniçeriler, Serdengeçtilerle dolar
Akşam olurken hâyalim
Ki, nârâları çınlıyor, hâlâ surlarda...
Lâle, altından bir devir sürmüş,
Patrona kelle götürmüş,
Celâliler, mağlup düşmüşler Üsküdarda..
Süleymaniyeden Halice,
Heybetle durup bakan Sinan
Biz büyük bir milletin çocuklarıyız
Muhakkak ki;
Sâlim sen buna inan..
Yurt sevgisi sarar,
Bu saatlerde, kemiği eti;
İstanbul sepetler dolusu para;
İstanbul berduşlar memleketi..
Değişelim istersen,varsa bir eşini bul da;
Yemyeşil tabiat var,
Aşk var,
Güzel kızlar var İstanbulda..
Hilton'a, bir karı götürdüm Sâlim;
Karı değil memleket;
Eti bıldırcın eti;
Bıngıl bıngıldı her yeri;
Emecek gibi Süzen, simsiyah gözler;
Bir bahar havası gibi girdi,
Arabamdan içeri..
İki adımlık yere,
Çıkardı bir onluk attı, efelik bu yaa;
Uzadı gitti, kısrak gibi, Hilton'un kapısına;
Canım kurban böyle orospuya...
Rakı, giremez arabaya Sâlim;
Girerse şeytan da beraber girer..
Namussuz, dikilir insanın baş ucunda;
Çoğunun rızkı; senin hayatın avucunda..
Artırdın mı süratı;
Girdin demektir, onun sisine;
Gittin diyorum Sâlim, bir yudum zıkkım uğruna gittin pisipisine..
Boş vermişim sarhoşa;
Hasta görmüşüm durmuşum.
Kul köleyim bir selâm veren arkadaşa;
Bana, posta koyana, ben de vurmuşum...
Serçe kanadına bile, basmadım Sâlim;
Allahımı öpeyim..
Açmaz ama beni gene, türbe kapısı.
Mademki bütün insanlar allah yapısı,
İnan ki, keder de dağılır bende, gam da
Tekki, yeni doğmuş bir çocuk,
Ağlasın arabamda..
Bu gün gene, yüzlerinde ay ışığı;
Henüz evlenmiş bir çifti götürürsün;
Seneye bakarsınki üç olmuşlar;
Bir erkek, bir dişi;
Hepsi allahın işi..
Kadıköy - Bostancı, mangırı bol;
Yetmiş beş kuruşa ha bereket;
İki tekliğe sağol..
Kadıköy Üsküdar (garibian)lar yolu;
Sana ne diyorum Sâlim;
Anam gibi severim İstanbulu..
Uykulu gözlerle, yıllarca,
Virajlarını taradım;
Oğluma ekmek, cefakâr karıma fistan aradım.
Gör be Sâlim, üstteki üstte, alttaki altta;
Ben, keyfimden mi içiyorum bu cıgarayı;
Şoförüz abi...
Emeğim, ciğerim yatar şu asfaltta...
Gell be Sâlim;
Çamlıcanın tepesine çıkalım.
Uçuşan kuşlarına hayran bakalım.
Şoför dediğinde senin allahın kulu;
«Felekten bir gece çalsak ne olur?»
Direksiyondan seyredelim,
Bu akşam da İstanbulu...

Kerim KORCAN

---

kral yer ayrılmış. Üç masayı yanyana getirmişler, bizim yataklar bu masaların üzerinde. En yüksek bizimkiler. Oteki en yüksek yatakları bize ayrılmakla iltifat etmiş oluyor. Uzanıyoruz yatağa, çoğu uyumuş zaten. Uyandığımda saat dört. Herkes uyuyor. Bavuldan defteri çıkarıyorum. Ortada ki direkte asılı dar lâmbayı baş ucuma alıyorum. Şu okuduklarınızı yazıyorum. Biraz sonra birisi uyanıyor.

— Rahatsız mısın hacı? diyor.

— Değilim, uykum kaçtı, diyorum. Bizim yattığımız salon gündüzleri kahve oluyormuş, kahve ocağını işletiyormuş adamcağı yakmaya gitti.

Beni sürgün gönderenlere kızmıyorum. Sanırım bana işkence etmek niyetlerinde başarılı olamıyacaklar. Ben burada da ko zamı öreceğim. Bunun için kızmıyorum onlara. Bir de şundan; çıkarları gereği böyle hareket etmek zorunda onlar. Üstelik kendi ellerinde de değil.

★★★

Sabah saat dokuzda kaymakamlığa uğruyorum. Gelmemiş daha. İlköğretim müdürlüğüne uğradım. O da öbür okullara gitmiş. O okula gidiyorum. İlköğretim müfettişi ve ilköğretim müdürü oradalar. Tanışma işinden sonra sürgün gelişimin nedenini soruyorlar. Elmalı Olaylarını kısaca anlatıyorum. Antalya milli eğitim müdürünü anlatıyorum. Kaymakama uğramak üzere ayrılıyorum.

Genç, dal gibi bir delikanlı. Sıkıntılardan geçmemiş. Rahat bir yaşantının izleri okunuyor yüzlerinde.

— Elmalı'dan sürgün olarak gelen öğretmenim, adım Ömer Serin. Çıkarıp zarfı veriyorum. Zarfı açıp incelemeye koyuluyor.

— Oturabilir miyim kaymakam bey?

— Buyurun, oturun, diyor çeşit. meşit. O da Elmalı olaylarını soruyor. Bir saatı geçik konuşuyoruz. Bir şeyler söylemek istiyor, uyarmak istiyor ama açık açık demiyor. Bazı sözlerim, verdiğim cevaplar kaymakamın umduğunu aşıyor. İyi niyetli bir kişi olduğunu anlıyorum. Salt iyi niyet yeterli değil elbet. Saat onikiye geliyor. İzin alıp gitmek istiyorum. Ayakta bir kez daha bir şeyler söylemek istiyor.

— Demek istediklerinizi anlıyorum kay makam bey, ama ortamı yeterli bulursam TÖS şubesi açmağa çalışırım.

Tam damarına basmış olacağım ki,

— İyice inceleyin. Ortamı yalnız öğretmenler değil, halk yönünden de araştırın, diyor. TÖS şubesi açılmasına karşı. Bu konuda mutlaka bir yerlerden uyarılmış olmalı.

— Ortamın hazır olduğu kanısına varır

Sürgün öğretmenin notları

(9. sayfadan devam)
sam ve şube açmaya kalkarsam kızmayın.

— Halk götürmez böyle şeyleri, diyor.

— Halklık bir iş yok bunda, biz siyasi parti kuracak değiliz ki, öğretmenleri ilgilendiren bir örgütlenme. Çok memnun olduğumu, tekrar ziyaret edeceğimi söyliyerek ayrılıyorum. Demek zorlu olacak mücadele. Bunu öğrenmek iyi birşey benim için. Ona göre hazırlıklı olmalıyım.

Sokakta dolaşıyorum. Birilerinden öğreniyorum ki ilce ilköğretim müdürünün avucu içindedir. Epeyce yadırgıyorum bunu. Acaba gücünü nereden alıyor? Bunu araştırıyorum. «Beline tabanca takar da gezer, Malazgirt'in yerlisi» diyorlar. Bu gücün nedeninin kültür olmasını ne denli isterdim.

Her gelen memurun, gününü gün etmek, suya sabuna dokunmamak eyleminde olduğunu, duyuyorum. Bu alışılmışın dışına çıkmalıyım. Bütün davranışlarım buna dönük olacak.

İkinci sınıfları verdiler. Elliden fazla mini mini yavrucak. Öğrencilerini sevmek öğretmenliğin olağan bir duygusu. Söylediklerini anlamakta biraz güçlük çekiyorum. Tanıştık, sorduk, derken paydos olu verdi.

Öğretmenler Lokaline gidip bir köşeye oturuyorum. Az sonra kaymakam geliyor, yanında birisi var. Soruyorum, ağa imiş. İkisi oyun oynamaya başlıyorlar. Uzaktan uzağa selâmlaşıyoruz. İlköğretim müdürü geliyor, kaymakamın masasına oturuyor. Katı bir karanlık çöküyor şehrin üstüne. Yırtılması çok zor bu karanlığın, ama yırtmak gerekli. Karanlığın içine dalıyorum. Otel sahibinin çocuğuna bir ekmek, elli kuruşluk zeytin ısmarlıyorum. Otel sahibini çağırıyorum. Bugün iki yataklı bir odaya terfi ettik. Beş numara gaz Lâmbası masamda.

— Kızmazsan rakı içeceğim Halil Efendi.

Tatlı bir gülüşle elini sallıyor. Bir şişe bulduruyorum. Zeytin, Ekmet ve yudum yudum rakı. Elini atsan her yanın karanlıkların korkunç hortumuyla sarılıyor. Ama gene de birşeyler yapmak gerek. Yoksa ölürüm. kahrımdan.

Belirgin bir Atatürk düşmanlığı var. Nedenlerini araştırdım. Buldum sanıyorum Atatürk'ün bir zümreye karşı olan kıyımına dayanıyor bunun nedeni. Elbet bunu açık açık demiyorlar. Başka nedenler ileri sürüyorlar. «Atatürk'ün heykelleri, büstleri, fotoğrafları için milyonlar harcanıldığı» ileri sürülüyor. Bu paralar ile daha yararlı işler yapılmasını söylüyorlar. Bir de diyorlar ki, «Atatürk Heykellleri, büstleri birer puttur, dinimiz puta tapmayı yasaklamıştır. Örneğin, Atatürk'ün fotoğrafının bulunduğu bu yerde namaz kılmak caiz değildir... Gerçekte demek istedikleri bu değil. Dine sığınmaları tamamen yapmacık bir şey. Doğrudan doğruya Atatürk aleyhine birşey diyemedikleri için dini arayere sokuşturuyorlar. Şu söylenti de oldukça yaygın şekilde. «Şu saygı duruşunu yapmasalar ne kadar iyi olur. Bunun yerine bir fatiha okusalar da ha iyi olmaz mı?» Bu yazdıklarım açık açık söylenen şeyler. Bunları çekinmeden diyenler kendi aralarında neler söylerler kimbilir. Böyle söyleyen büyükler küçükleri de aynı şekilde etkiliyorlar. Atatürk. Haftasında öğrencilere Atatürk'ü sordum. Hiçbir şey bilmiyorlardı. Bilmeseler gene de iyi. Ben, Atatürk'ü anlattıkça yadırgıyorlardı. Bunu birkaç tanesi açığa da vurdu. Bir öğrenci ayağa kalkarak,

— Atatürk hiçbirşey yapmamış öğretmenim, dedi.

— Sana kim söyledi çocuğum? Kendilerinden büyük bir sınıfın adını söylediler. Bunca karşılık dedim ki,

— Çocuğum, Atatürk'ü... sınıflar mı iyi bilir, yoksa ben mi?.

— Sen iyi bilirsin, diye cevaplandırdılar. Benim sözlerim ne ölçüde bir etki yapar onu kestiremiyorum. Çünkü eğitimciler böyle öğretiyorlar. Bakanlık bu konuyu ciddiye almaz ama, böyle düşünen eğitimciler, bu çeşit telkini başka çevrelerde yapamazlar. Eğer bakanlık Atatürk düşmanlığına seyirci kalmak istemiyorsa bunu çok rahat şekilde önleyebilir.

İlk kez öğretmenler Lokaline çıktım akşam. Onlar klüp diyorlar. Herkes oyuna dalmış. Bir köşede korkunç bir kumar dönü yor. O masaya çağırıyorlar. Oyunu seyrediyorum. Poker oynuyorlar. Ellişer, yüzer lira geliyorlar. Bir kâğıt açmak ikiyüz — dörtyüz lira. İnsanın aklı duracak. Oynayanlar birkaç seçkin memur ve birkaç burjuva. Herhalde bu yollarla ağlarına düşürüyorlar işi düştükleri kimseleri.

— Sen de oynarmısın? diye bana sordu lar. Güldüm, ne cevap verilir ki başka? Alan da, veren de bozuntuya vermiyor hiç. İzin isteyip kalkıyorum. Lokalde çalışan işçiyi buluyorum sabah.

— Saat kaçta dağıldılar? diyorum.

— Beşte dağıldılar, diyor. Görevlerine yetişmek için beşte kalkmışlardır, yoksa sabahlarlardı, diye düşünüyorum kendi kendime.

Türk ulusu adına kumar masasına oturmuşlar geliyor aklıma. Fakat o masada para yerine bu çilekeş ulusun bağımsızlığı, bütün zenginlikleri vara vara haysiyeti ütülüyor.

★★★

Üç gündür rahatsızım. Buraya geldiğim günlerde üşütmüşüm. Kırgınlık, öksürük ve ağrılar... Ayakta atlatırım, düşüncesi ile doktora gitmemiştim. Geleli bir hafta oldu. Hemen doktora koşup istirahat almak işime gelmiyor. Ders yılı başından bu yana, bana verilen sınıf yedi öğretmen değiştirmiş. İstirahat alıp yatmayı bu bakımdan istemiyorum. İlçedeki ecza dolabından birkaç ilâç almıştım. Rahatsızlığım geçeceğine arttı. Sen ol da Antalya'yı arama. Antalyada hasta olmuyorduk. Çünkü hasta olmayı yasak etmişlerdi sürgünlere. İlköğretim müdürlerine, sakın sevk kâğıdı doldurmayın, diye Doktorlara, sakın rapor vermeyin, diye telefonla emir üstüne emir veriyorlardı. Sevk kâğıtlarına«Tayin emirlidir.» diye yazmıştı Antalya'da bir doktor. Bir emir de buralara ulaştırsalar, hasta olmak yasak olsa gene!

İşte böyle bir emir olmadığı için okula gidemiyecek denli hastayım. Sesim kısılmış, bademciklerim şişmiş, başım çatlıyacak nerdeyse, sırtım fena halde ağrıyor. Buna karşın gene de kalkıp giyiniyorum. Öğrencilerin birisine yoklamayı yaptırdım. Ödev vererek, sobanın yakınına oturdum. Yarım saat kadar geçtikten sonra bir titreme başlıyor.

Derslikte duramıyacağımı anlıyorum. Bu arada aklıma şunlar geliyor, «Sanki, milli eğitim bakanı ile iddiaya girmişim. Koşullar ne denli kötü olursa olsun yararlı olmak istiyorum. Bakanlığın tutumu, eğitim. Öğretim düşüncesinden başka. Onların tek korkusu şu: Halkın gözünü açmasınlar da ne halleri varsa görsünler. Bilmezler ki, Türk öğretmeni iğrenç çıkarların içinde karılıp kalmaz.»

Doktora gidiyorum. İstirahat veriyor. Yazdığı reçeteye çıkarıp çıkarıp bakıyorum. İlâçların hepsini almasam olmaz mı acaba? diye düşünüyorum. Öğretmen arkadaşlarımın gösterdiği ilgi oldukça etkiliyor beni. Bir «DOĞU» sigarası yakıyorum. Öksürükten içemiyorum atıyorum sigarayı.

Akşam karanlığı ağırıyor iniyor. Gaz lâmbasını yakıyorum. odam titrek bir ışıkla aydınlanıyor. Dışarısı karanlık Korkunç bir karanlık sarmış Türkiye'yi. Bu karanlığı yırtmak oldukça zor. Her yakılan ampülü can havliyle parçalamak istiyorlar. Aydınlıkta yağma yapılamıyocağını çok iyi biliyorlar.

Şipşak

Sen Varsın ya Sultanım

Tonton şair Orhan Seyfi Orhon gazetesindeki tezatlarla dolu fıkrasının bir yerinde Aşık İhsaniye'de bu satırların yazarınada bir hayli çattıktan sonra şöyle soruyor:

«— Ben şair İhsaniye Nâzım Hikmetten fazla değer veriyorum! Varmı Milliyetçilerin böyle bir şairi?.»

Aman sultanım ne demek var mı! sen ne güne duruyorsun?

Ayhan Yetkiner

ÖZÜR

Ayhan Yetkiner'in geçen sayımızdaki «Ne Kafa, Ne Kafa!» adlı fıkrasında anlamını etkileyen önemli bir teknik yanlışlık olmuş Özür dileyerek fıkranın bu paragrafını yeniden yayınlıyoruz.

Ama gelgelelim Amerikanın Meclisteki ünlü hayranı Tekin Erer halâ uyduda.. Bu hızlı yazar, gazetesindeki köşesinde, tekziplerden yer kalırsa halâ Amerikayı övmekte, NATO'yu göklere çıkarmakta.,

Atatürk ve Sosyalizm

Yusuf Ahıskalı

Atatürk, İngiliz sosyalisti Wells' in etkisi altında idi. Hattâ Büyük nutkunda Wells'in Dünya Tarihinden söz açar. Atatürk sosyalizmi devletçilik şeklinde uygulamak istiyordu. Bundan dolayıdır ki Kadroculara fırsat verdi. Onlar, devletçiliği sosyalizmin sınırlarına kadar ilettiler.

Atatürk, yine Büyük Nutkun da bir inkilâbı yapıncaya kadar onun fikrini mukaddes bir sır gibi içinde sakladığını söyler. İşte bu mukaddes sır da onda vardı. Ve de emareleri yalnız Kadrocular değil, Tevfik Rüştü Aras gibi İngiliz sosyalisti Wells'in dostu olan ve kendisi de sosyalist bir kişi olan Tevfik Rüştü Aras gibi bir kişiyi dışişleri bakanı yapması bu fikriyatı izlediğinin bir delilidir. Atatürk bir fikri izlerken o fikirde olanları çevresine toplardı. Kuşku yoktur ki Ruslarla ilk anlaşma sıralarında Rusya'dan Anadoluya geçen ve Türkiye'de sosyalizmi kurmak isteyen Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Yahya Kâhya eliyle öldürtülmesi, sonradan sosyalist çevrelerce eleştirilmektedir. Her tarihi olayın bir sebebi vardır. Bu da Türkiye'nin iç ve dıştaki savaşının bir elden idare edilmesi idi. Ve bu el de, Atatürk'ün başkanı olduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti idi Bu hükûmeti temsilen Ruslarla anlaşmak için giden heyet içindeki Yusuf Kemal'in yine son çıkardığı ««Vatan Hizmetinde» kitabında işaret ettiği gibi, Rusyada iken Mustafa Suphi'ye mektup yazarak konuşma teklif etmesi ve bu sonuncunun bu konuşmaya yanaşmaması yeni kurulan Türk Hükûmetinin bu kendi kendine iş görmek isteyen insana karşı çok dikkatli davranmasına sebebolmuştur. Mustafa Suphi, Lenin'in Avrupadan Rusyaya geçişini taklid eder gibi bir halde Türkiye'ye geçmesi, beklemediği bir ölümle karşılaşmasına sebeboldu. Atatürk de sosyalistçe yetismiş bir kişi olmamakla beraber, olaylar tek dost olarak Ruslarla beraber olmamıza onu zorlayınca bu dünyayı etkileyen sosyalist fikirlerin onda yer edeceği meydanda idi. Gel gelelim Türkiye'deki ortam bambaşka idi. Şöyle ki, Rus İhtilâli olunca sosyalizmin bu türlü yani kanlı bir ihtilâlle uygulanması diğer memleketlerdeki ağaların, ser mayecilerin, burjuvanın ve eskiye tutkunların direnmeleri ve hazırlıklı davranmalarıile sonuçlandı. Mustafa Suphi de bunun farkında olmamıştı. Yoksa Mustafa Suphi gibi düşünenler Atatürk'ün çevresinde yok değildi. Atatürk bu çevresi ile Mustafa Suphi'nin yapacağını pekâla yapmak isterdi. Gelgelelim ağaların başlarındaki fesin çıkarılıp şapka konulması yerine topraklarından birer parça alınsa idi kıyametleri koparırlardı. Atatürk'ün dehası bükemediği bileğin elini sıkmasını bilmek ve beklemekti. Fakat kanlı Rus İhtilâlinin tepkisi Dünyada o kadar büyük oldu ki, eski düşmanlarımız bile Bolşeviklere karşı yeni bir müttefik kazanmak için gizliden gizliye ittifak teklif etmeleri ve Atatürk'ün buna zorlanması Ruslarla eski dostluğumuzu kâğıt üzerinde bırakmakla kaldı. Karabük Demir ve Çelik Fabrikalarının İngilizler tarafından kuruluşu da bu zamanlara raslar. Atatürk bunu yaparken, yeni İngilizlerden yana gözükürken Hatay'ın bize eklenmesi için bir manevra da kafasında idi. Bu, burjuvazinin ve ağaların tarafını tutması sayılmazdı. Ruslarla dostluğu zamanında Komünist partisini kur durduğu gibi, İngilizlere dost görünmek için Serbest Fırka'yı kurdurmuştu. Atatürk'ün kuvveti, istediği zaman bu partileri kapatmakta oldu. Çünkü herşey onun şahsın da idi. O, millî bir varlıktı; hattâ bu millî varlığın iktisadi bir anlamı bile oldu: Kemalizm.

Halk partisinin umdeleri bolşeviklere karşı ne kadar kalkan vazifesi görüyorsa, İngilizlere karşı da Kemalizm doktrini yine aynı ol du: Liberal ama tam değil, yine devletçi. Devletçiliğin sınırları sayılmağa başlandı. Halkın yapamıyacağı büyük işleri devlet yapar dendi ve böylece 1938 e kadar gelindi. Bu tarih, Atatürk'ün ölümüne raslar.

Yusuf Ahıskalı'nın yakında çıkacak «Bir Varmış Yine Var — Türkiyede Sosyalizmin Gelişme Yılı» adlı eserinden.

Mehmet Ali Sarıgül: Gelin Kız

Nâzım Hikmet'in (3. sayfadaki) Son Şiiri

Nâzım Hikmet'in Türkiye'den ayrılırken yazdığı bu şiir, şimdiye kadar hiçbir yerde yayınlanmamıştır.

Bu şiiri bize veren yakın arkadaşlarından Macit Doğudan bey, Nâzım Hikmet'le ilgili yayınlar hakkındaki görüşlerini ve anılarını dile getirecek bir röportaj lûtfettiler. Büyük ilgi ve yankı uyandıracağına inandığımız bu röportaj gelecek sayımızda yayınlanacak.

BİR KAVGA OZANI

Mahmut Makal

Çukurovada Türkmenlere yer tuttur-mak için bir paşa kumandasında padişah bir alay askeri ve de fermanı gönderince, Dadaloğlu mert bir ozan olarak karşı çıkmıştı:

Ferman padişahındır dağlar bizimdir.,
Ölen Ölür kalan sağlar bizimdir...

Dadaloğlunun torunlarından olan Nebi Dadaloğlu bir yandan koca Dadaloğlunun deyişlerini toplarken, bir yandan da Anadolu insanın gerçek ve gür sesiyle yeni deyişler getiriyor yazın alanımızda... Bu ses, Çukurovada öküz güden, Binboğa eteklerinden kel öküzle, yağır eşekle sığır çobanlığı yapan Nebinin ve de Nebilerin sesidir...

Dadaloğlu Nebi, ozan kaynağından, köy kaynağından, durup dururken gelebilir, bir halk ozanı olarak ortaya çıkabilirdi belki. Bu kaynağa ve bu yeteneğe bir de Köy Enstitüsü öğrenimi eklenince, Sanatçımızın duyguları ve düşünceleri yeniden, bilinçli olarak halk sorunlarına yönelmiş, korkusuzca kavgaya girmiştir. O, Şiirselliğinden yitirmeden günümüzün sorunlarına eğilen ozanımızın bir ilkiliği de şöyle:

Kanımı emiyor Teksaslı Çavuş
Aman gardaşlar durmayın galan

Demekki emperyalizme de en sert çıkışı yapıyor. Gardaşlarım,, günümüz ozanlarından bir çoğunun değinmediği sorunlara yetki ile ve büyük güçle eğilen Nebi Dadaloğlunun ilk eseridir. Konuları kadar söyleyişi de orjinal olan ozanımızın. Yirmi yıllık bir birikim ve kavgadan sonra . süze süze önümüze çıkardığı bu öz şiirler, özellik le «Sanat sanat içindir» deyiminin eskidiği, «Sanat toplum içindir» «sözünün gerçekliğinin iyice anlaşıldığı günümüzde, şiirseverlerce seve seve okunacaktır. inancındayım.

Dadaldan bir şiir sunuyorum:

YOLUMUZ

Anamağlar bacım ağlar
Yıkılacak yüce dağlar.

Bir yürüyüş yürüyelim
Kalmasın ahımız yerde
Yenen hakları alalım
Sürünmesin halkım çöl'de!

Yürüyelim bir olalım
Kinimiz çıktı boğaza
İki ileri biz diyelim
Neden çıkalım ayaza!.

Bunca deriler yüzüldü
Daha uykulu gözümüz
Çağlar aydınlığa doğru
Şehirde gece kondumuz!..

Dadal'ım ot kökten büyür
Büyür yiğit olan büyür
Sömürücü elbet çürür
Bizim ışıklı yolumuz!..

Nâzım Hikmet'e Göre

Çağımızın İlginç bir tipi

Zühtü Bayar

I

Çağımızda kapitalist bir düzenin dürüst **lükle bağdaşamıyacağı iddia edilebilir.** Ama kimse çıkıp da kapitalist bir toplumda dürüst insanlar yoktur, diyemez. Ekonomik olmayan bir açıklamaya başvurmak gerekirse, kapitalist düzenin biraz da bu gibi kimseler yüzünden ayakta durduğunu söylemek, pek de safdillik olmaz sanırım. Dürüstler olmasa, dürüst olmayanlar kimleri sömürecek? Birbirlerine madik ata ata günün birinde kesin bir şekilde kendi başlarını yemeleri gerekmez mi

Yüzyılımızın aktöre (Ethics) konusunda getirdiği istismar edilmektedir. Toplumsal sorumluluğun ötesinden dahi geçmemiş burjuva sınıfı mensupları, bencil ve çıkarcı kişiliklerini, çağımızın oluşum halindeki ak töre anlayışının boşlukları arasında belirlemektedirler. Bu davranış ise belli bir insan tipinin ortaya çıkarılmasına ve ona yalan yanlış bir de ad takılmasına neden oluyor. «Enayi...» Burjuva sınıfının kendi aralarında oynadığı aktöre dışı aldatmacaya kendi içlerinden katılmayan biri olunca, önceden hazırlanmış ve beyinler yıkamış olan klişe ve formüller ortaya atılıyor. Genellikle her parçası eğri işleyen bu makinanın, doğru çalışan bir parçaya tahammülü yoktur.

II

Nazım Hikmet, «Enayi» adlı üç perdelik oyununda burjuvazinin aktöre düzeyindeki bir iç çelişkisini ortaya koyar. Gerçekten genç bir adamın çevresi tarafından nasıl kıyasıya sömürüldüğü, aldatıldığı ve aşağılandığını anlatır. Oyunun başkişi. Profgonist avukat Ahmet Rıza, düşlerinde kurduğu, yalana yer olmayan, doğru bir dünyaya inanmaktadır. Meslek felsefesi de bu kısa tümceyle özetlenebilir. Hayat felsefesini, meslek felsefesi ile birleştirerek geçerli bir dünya görüşü kurmuştur kendince. Ona göre bir hukukçu, haklı olduğuna inanmadığı bir davanın savunmasını almamalıdır üzerine. Ne var ki, Ahmet Rıza bu düşünceleri ile sınıfının ve çevresinin çok uzağına düşmüştür. Dostları onun bu düşüncelerine kulak asmadığı gibi tutumunu da açıktan açığa olmasa da yermektedirler. Onun açık sözlülüğünü, açık yürekliliğini; ahmaklıktan değil, dürüstlükten ileri gelen saflığını «enayice» karşılamaktadırlar. Oysa, Ahmet Rıza'nın kendi çıkarları açısından eleştirisini yapanlar, çıkar yönünden de ona bağlıdırlar. Ahmet Rıza, çevresinin ve dostlarının seçimini, davranışlarına ve olaylara bakarak değil: kitaplardan öğrendiği ve yüreğinde değerlendirdiği soyut aktöresel düşüncelere göre yapar. Oyunda bizlere de pek gülünç gelen bu tutumu yüzünden önce pek de sağlam ayakkabı olmayan karısının aldatması ile karşılaşır. Sonra da işini yitirir. O pek güvendiği dostları da çıkar bağları bozulunca eleştirilerini açıktan açığa yüzüne karşı yaparlar ve birer birer çekip giderler. Ama Ahmet Rıza'nın sinir sistemi dayanıklı çıkar. Çevresinin ve sınıfının değer ölçülerine göre «yola» gelir. ve «Enayi olmaktan istifa» eder. Tam sınıfının gerektirdiği gibi bir tip olur ve bir süre sonra iyi bir iş adamı olarak ortaya çıkar. tek amacı kendine kötülük edenleri birer birer bulup ortaya çıkarmak ve karşısında küçüldüklerini, alçaldıklarını görmektir. Burjuvaziye, iyi bir burjuva olarak kendi silahları ile saldırır. Ahmet Rıza bir yönden hayvanlar içinde yalnız insana özgü bu kompleksini tatmin etmeye çalışırken bir yandan da artık enayi olmadığını ispat etmeye çalışmaktadır.

Nazım Hikmet, bu tema üzerine çok düşünmüştür. Bunu şurdan çıkarıyorum. Nazım Hikmet eskiden takma adla fıkralar yazarken bir yazısını bu konuya ayırmış. Şöyle başlıyor o yazı: «Bugünkü dünyada «enayi» denilen bir tip vardır. Bu tip, kendisine bu sıfatı verdiren hareketleri farzımuhal 500 yıl önce yahut 500 yıl sonra yapsaydı ona hiç de «enayi» demezlerdi.

Enayi bugünün şartlarını, bu şartların asıl sebeplerini anlıyamıyan hüsnüniyeti safdilliğe inkılâbetmiş iyi insandır. Enayi zavallıdır. Fakat bugün enayiye «enayi» diyenlerin bir cephesi de başka bir bakımdan enayi kadar acınacak mahluklardır.» (I)

Nazım Hikmet bu yazısına devamla, enayinin neden enayi sayıldığını, niteliklerini v.s. anlatıyor. «Enayi» adlı oyunun 1934' lerde ilk yansılaması yapılmış sanıyorum. «Enayi» adlı fıkrası da o yıllara raslıyor.

Nazım Hikmet'in yapıtlarında «ihanet» teması çok geniş bir yer kapsar. Oyunlarında demiyorum, çünkü şiirlerinde de bu teme geniş yer vermiş ve bunları değişik açılardan incelemiştir. Örneğin «Mavi Gözlü Dev», «Memleketimden İnsan Manzaraları» bu temin işlendiği şiirlerden. Özellikle İnsan Manzaraları'nda bu tem ayrıca sınıfsal bir açıdan da ele alınmıştır.

Oyunlarına gelince; «Kafatası», «Unutulan Adam», «Yolcu», «Enayi» ve «Sabahat» 'ta ana temin yanısıra bir ihanet teminin de işlendiğini görürüz. Bütün bu oyunlar da da değişik koşullar altında, değişik aldatma şekilleri gösterilmiştir. Ağırlık, burjuva maddi ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkan yozlaşmış bir aktöre kalıntısı etkisiyle yapılan aldatma şekillerindedir. Bunun yanısıra örneğin «Sabahat» 'ta, «aldanarak aldatma» biçiminin de işlendiği görülür. Yine bu oyunların birçoğun da ihaneti yapan kadın tiplerinin de temel de aynı olduğunu görürüz. Bu kadın tipleri tutkulu, gözüdoymaz, aklı fikri görüntüsel onurda tipik burjuva kadın tipleridir. Nazım Hikmet bu kadın tipinin kıyasıya eleştirisini yapmıştır oyunlarında. Ancak Nazım Hikmet'in oyunlarında geniş ufuklu ruhsal çözümlemelere de rasladığımızdan,

(I) İt Ürür, Kervan Yürür, S. 20, 1965, İstanbul.

aldatan kadın tipini teke indirgemek yüzeysel bir inceleme yolu olur.

«Enayi»'deki aldatan kadın tipi (Ahmet Rıza'nın karısı) büyük burjuva zinin dizi di binde yetişmiş şımarık ve tutkulu bir kadın tipidir. Ne var ki kötü niteliklerini gizlemeyi, çevresinde başka türlü görünmeyi iyi bilmektedir. Ahmet Rıza ise küçük burjuvaziden gelme, onun kültür kaynakları ile beslenmiş, dürüst bir aydın tipidir. Karı — koçanın arasında, evlilik ilişkilerinin zaman zaman dışında olan bir gizli çekişme başlar. Ahmet Rıza'nın karısı Nihal, kocasının aktöre konusundaki ilkelerini beğenmemekte bu aktöre anlayışının eleştirisini yaparak zengin olmalarına engel olduğunu söylemektedir. Ancak Ahmet Rıza'nın ussal konuşmaları Nihal'in yanlış yollarda olduğunu anlatmakta ve Nihal bu doğru ve haklı savunmalar karşısında susmak zorunda kalarak, tutkularını içinde gizlemektedir. Ne var ki sonuç olarak Ahmet Rıza, karısı Nihal'in gözünde de bir «enayi» den başka bir şey değildir.

III

«Enayi rahat yazılmış ve işlenmiş, kendi türü içinde başarılı sayılabilecek bir oyun. Özellikle karakterler ve tipler üzerinde iyi düşünülmüş ve çalışılmış. İkili — söyleşiler (diyaloglar) tiyatro dilinin genel niteliklerini taşıyor. 4 Oyun üç perdeliktir. Ve baştarafında bir de önoyun (prolog) yeralmaktadır. Bu önoyunda Nazım Hikmet, sonradan «Memleketimden İnsan Manzaraları» adıyla yazacağı uzun şiirinde yer alacak olan bir yan temayı vermiştir. İster çevrenin ürünü, ister doğuştan gelmiş olsun, bir çeşit kötümser insan tipinin varolageldiğini belirtmek ister yazar. «Enayi»nin önoyununda şöyle bir dokunup geçtiği bu konuya «İnsan Manzaraları»nın I. cildinde bir başka açıdan değinecektir.

«Selim — (Düşünür) Kaza çıkarır yolun ortasında bu taş. (Taşa yaklaşmıştır. Eğilir, alır, etrafına bakınır) Şuraya? şu tarafa? (Taşı perdenin yanına kor. Yoluna devam eder.)

(Sağdan Hüseyin girer)

Selim — (Hüseyinin yanından geçip sağdan çıkarken düşünür) Ne güler yüzlü adam. (Çıkar)

Hüseyin — (Selimin arkasından bakıp düşünür) Bağlat kollarını haydudun. Kes bıyıklarını kökünden. (Taşı görür, düşünür) O da ne? Koy yolun ortasına. (Taşa yaklaşmıştır) Gören olursa? (Etrafına bakar, taşı alıp orta yere kor, düşünür) Neydi firenk-(Sessiz gülmüştür. Ayak sesi duyar, yüçesi? Ha? Kamifile... Kamifile edebilseydik... rür.)

(Enayi, S. 9)

«Basri Şener
bakıyor Kerim'e
Ve kocaman burnunun altında
kırpık bıyıklarıyla gülümsüyerek:
«— Kambur felek» diye düşünüyor
«Kambur felek,
Kimbilir ne muzur şeymiş ki
Allah onu bu hale koymuş.»
Kambur Kerim bakıyor Basri Şener'e
«— Ne güler yüzlü adam,» diye düşünüyor
«ne güler yüzlü adam.
Belki de çok ceza vermezdi bana
böyle bir hakimin önüne çıksam.»
(İnsan Manzaraları, C. I. S. 71)

Selim ile Kambur Kerim'in benzerlikleri. ve her ikisinin de Hüseyin ile Basri Şener'e karşıtlıkları büyük bir insansal dramı koymaktadır ortaya. Toplumda genellikle iki çeşit insan vardır; iyiler ve kötüler. Ya da daha daraltılmış bir görüşle, iyimserler ve kötümserler. Bu iki çeşit insanın diyalektik karşıtlığı giderek hem «Enayi»'nin hem de «İnsan Manzaraları»'nın anatemleri ile koşut olmaktadır. Ahmet Rızanın dürüst olmıyanla mücadelesi, Mahkûm Halil'in daha iyi, daha güzel ve daha mutlu bir dünya özlemi ile birleşmekte, yücelmektedir.

IV

«Enayi» rahat yazılmış ve işlenmiş, kendi türü içinde başarılı sayılabilecek bir oyun. Özellikle karakterler ve tipler üzerinde iyi düşünülmüş ve çalışılmış. Gerçi Nazım Hikmet'in bu oyunda yarattığı karakter Ahmet Rıza ile diğer oyunlarının karakterleri arasında çok yakın bağlantıların varolduğunu sezinleriz. Ama aynı toplumsal koşullandırma içinde bir başka karakterle karşı karşıya bulunduğumuzu anlamakta da güçlük çekmeyiz. İkili — söyleşiler (diyaloglar), olgun bir tiyatro dilinin niteliklerini taşımaktadır. Konuşmalar çoğu kez kısa fakat kesin ve kopuk değildir' Dili de hayli yeni ve temiz sayılabilecek bir dildir. Gerçi biz 1956 baskısını incelemek olanağını bulduk. Bu baskının düzelti görmüş olduğunu sanıyorum. Kitapta bu konuda bir açıklama yok. (1)

Nazım Hikmet bu oyununda, klasik tiyatro deneylerinden hareket ederek oyununu üç aşamada geliştirir. Oyun zaten üç perdeliktir. «Ferhad ile Şirin» ya da «Yusuf İle Menofis»te yaptığı klâsik kalıplardaki zorlama, araştırma işini yapmamıştır bu oyununda. İçerik olarak da pek yeni birşey getirmiş olduğu söylenemez. Ama içerikle biçimi bir sanat yapıtında olması gerektiği şekilde başarı ile sentezlemiştir. Yenilik olarak belki yer yer diyalektik yöntemi Brecht'ten daha değişik bir biçimde içerikte denemekte olduğu söylenebilir. «Enayi»'yi en iyisi Nazım Hikmetin sonradan yazacağı, «Ferhad İle Şirin», «Yusuf İle Menofis», «İnek», «İvan İvanoviç Hiç Yaşadı mı» adlı oyunları için bir ön çalışma olarak düşünmek gerekir. Bütün bunlarla birlikte «Enayi»'de ufak da olsa biçimsel bir deneme olmadığını söyleyemeyiz. Örneğin sonradan «Ferhad İle Şirin» de ve başka bir oyununda da kullanacağı düşünce diyaloglarını ilk kez bu oyunda denemiştir.

(1) Yalnız bu konuda değil, kitapta ilk baskısının nerede, ne zaman yapıldığı, oynandığı v. b. gibi konularda hiçbir açıklama yok. Yalnız kitabın arka kapağında oyunun niteliği üzerine aceleyle çiziştirilmiş birkaç söz, o kadar. Kitabı yayımlayan yayınevi editörlük ödevine pek iltifat etmiyor nedense.

YAYINLAR

Sami N. ÖZERDİM

Sosyal Bilimler

SOL YAYINLARI:

X Kral Marx: **Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri.** Asya üretim tarzı, Antik Çağ, Feodalite. Çeviren: Mihri Belli. Ankara 1967. 170 S. 8 lira

X F. Engels: **Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökleri.** Çeviren: Kenan Somer. Ankara 1967. 262 S. 10 lira. (Sonunda: özel terimler sözlüğü)

X J. Stalin: **Sosyalist Ekonominin Meseleleri.** Çeviren: M. Kabagil. Ankara 1967. 143 S. 750 kuruş.

cadele. Çeviren: Güneş Tezören. Ankara **cadele.** Çeviren: Güneş Tözören. Ankara 1967. 159 S. 750 kuruş.

X F. Engels: **Anti — Dühring** (İkinci Cilt). Çeviren: M. Reşat Baraner. Ankara 1967. 245 S. 10 lira

X V. İ. Lenin: **İki Taktik.** Çeviren: M. E. Ankara 1967. 141 S. 750 kuruş

BAŞKA YAYINLAR:

X Plutarkros: **Lykurgos'un Hayatı.** Çevirenler: Sabahattin Eyuboğlu Vedat Günyol. İstanbul 1967 Çan Yayınları. 80 S. 4 lira. (Önsöz ve notlar: Azra Erhat).

X Gaston Martin: **1848 Devrimi.** Çeviren: Sevim Belli. Ankara 1967. Anadolu Yayınları. 132 S. 750 kuruş. (Yayınevi'nin ilk kitabı: A. Barjonet:**Ekonomi Politik Nedir?** Çeviren: Erdoğan Başar. S. 5 lira)

X J. Stalin: **Diyalektik ve Tarihî Materyalizm.** Çeviren: Zeynep Seyhan. Ankara 1967 Bilim ve Sosyalizm Yayınları. 56 S. 4 lira

X Kamu Personelinin Eğitimi Konferansı. Raporlar ve Tartışmalar. 30 Mayıs — 2 Haziran 1966 Ankara 1967 Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi. XV+488 S. 25 lira.

X Cemil Meriç: **Saint — Simon (İlk sosyolog — İlk Sosyalist).** İstanbul 1967 Çan Yayınları. 144 S. 5 lira (Hayatı, İlk sosyalist' Şakirtleri. İlk sosyolog. Biblioyografya).

Edebiyat

X Nâzım Hikmet. Türk Basınında. Hazırlayan: Hilmi Yücebaş. İstanbul 1967 P.K. 255 — İstanbul. 283 S. resimli. 12,5 lira. (Ozanın yaşamı, yazında kişiliği, hakkında 150 yazarın yazıları, resimler, şiirlerinden örnekler... Kapak: Mahmut Cûda).

X Nursen Karas: **Sevgi — sizler.** Hikâyeler. Ankara 1967 Dost Yayınları. 75 S. 4 lira. (Yazarın iki bölümde on öyküsü. Kapak: Ayhan).

X Kemal Burkay: **Prangalar.** Şiirler. Ankara 1967 Memleket Yayınları 64 S. 3 lira. (Kapak: Şahin Tekgündüz).

X Ayhan Yetkiner: **Âşık İhsani Kimdir?** İstanbul 1967 Dağıtım: Tekin Yayınevi. 144 S. resimli. 5 lira. (Aşık İhsani Kimdir? Aşık İhsani ve Demokrat Parti, Aşık İhsani ve gerçekler, Aşık İhsani adliyede,

Sayfayı çeviriniz

ÖYKÜ

Bir avuç Çamur

MUSTAFA AS

O, eski yorganını sırtlayıp geleli çok olmamıştı bu inşaata. Onun gibi daha bir çokları vardı burda. Daha ilk gün deli-bozuk birisi çıkmış karşısına ne aradığını sormuştu. Bilmiyormuş gibi sanki. Her yerde aynı soruyla karşılanmıştı kendini bildibileli «Ne arıyorsun burda?» O kadar kanıksamıştı ki bu soruya artık... Sorulduğu zaman yalnızca acı bir gülümseme beliriyordu yüzünde. Yüzünün acı hatlarını geren bu gülümsemenin altında yaşama özlemi gizli dururdu çoğu zaman. Her insan gibi o da yaşamak zorundaydı.

Akşam paydosuna az bir zaman kalmıştı. Güneşin ısıtıcı sıcaklığı gitmiş, kara iklimlerine özgü akşamın dondurucu serinliği başlamıştı. Öğleden beri girdiği çukurda kazma sallayan Hasan, çalıştığı çukurdan çıkarak bir taşın üzerine çöktü. Derenin iki tarafını çevreleyen boz tepelere, dalgalanmaya başlayan göle doğru çevirdi bakışlarını. Anlamsız anlamsız baktı bir zaman. Bir sigara sararak içmeye başladı.

İşçibaşı, Hasan'ın oturduğunu görünce uzaktan bağırdı:

— Hey! sen de oturuyorsun orada Haydi işinin başına.

Hasan oturduğu yerden, kafasını çevirerek sesin geldiği yöne baktı. Kendisine söylendiğini anlayınca hiç oralı olmadı. Kafasını öne eğerek yorgun yorgun sigarasını içmeye devam etti. Kalkmadığını gören işçibaşı yanına geldi.

Alttan alarak:

— Sana söylüyorum Hasan duymuyormusun?

— Duydum.

— Niye kalkmıyorsun öyleyse?..

— Hiç. sigara içiyorum.

İşçibaşı sinirinden küplere biniyordu. Sinirli sinirli:

— Arkadaş burda senin keyfine göre hareket edilmez. İnsanı günaha sokma. Haydi dön işinin başına.

Sigarası biten Hasan ağır ağır kalktı. Kazma salladığı çukura atladı.

Çok sertti kazdıkları yer. Vurdukça kıvılcım saçılıyordu etrafa kazmalardan. Nasırlı avuçları patlamıştı burada ilk olarak. İnce bir tabakaydı ama, epey zordu geçmek. Ellerinin sızlamasını bakmadan vurmaya başladı kazmayı. Vurdukça öfkesi geçiyor, bilinçsiz olarak rahatlıyordu. Dalıp Gitmişti.

Paydos olmuş, işçiler şantiye binasının yanında toplanmaya başlamışlardı. Yanından konuşarak geçenleri duyunca, başını kaldırıp, baktı. Kazmasını sırtına vurarak karıştı aralarına. Herkesin çalıştığı aleti elindeydi. Kazmayı depoya bırakarak toplanan işçilerin yanına yürüdü. Bir tarafa çöken işçilerin yüzünden günün yorgunluğu akıyordu. Cebinden bir kirli mendil çıkaran Hasan, alnındaki terleri ve bir haftalık sakalının aralarına karışmış toprak parçalarını sildi. Şapkasını elinin tersiyle silkerek yerine koydu. Beklemeye başladı.

İnşaatın alt yanındaki şoseden büyük bir gürültü ile bir kamyon geçip gitti. üzerinde, bir yığın köylü vardı. Arkadan bir kadının kullandığı son model bir taksi onu takip etti.

Şantiye binasının kapısı açılmış, gözlüklü gençten birisi görünmüştü kapının önünde. Elinde bir takım kâğıtlar vardı. Konuşmalar kesilmiş, bütün dikkatler kapının önündeki genç adamda toplanmıştı. Ne diyecekti acaba. İlk olarak toplanmışlardı böyle.

Konuşmaya başladı:

— Arkadaşlar.. Sizleri toplamamın nedeni; yaptığımız işle ilgili. Biliyorsunuz kazdığımız temellerde sert bir tabakaya rasladık. Çok oyaladı bizi. Şimdiye kadar bu temeller bitmiş olmalıydı. Onun için bu sert tabakayı yumuşatmak için temellere su salacağız.

«Su salacağız» sözünü duyan işçilerde bir dalgalanma göründü. Her kafadan bir ses çıkıyordu.

Yaşlı bir tanesi bağırdı gerilerden.

— Bey. Haddim değil ama, beni dinlerseniz vazgeçin bu işten.

Bütün başlar konuşana çevrilmişti.

— Bu sert dediğiniz yer ince. İnce bir tabaka. Az kaldı. Birkaç gün sonra biter.

«Doğru, doğru biter.» sözleri duyuldu kalabalıktan. Mühendis:

— Sen bizden iyimi bileceksin bitip bitmiyeceğini. Başka çaremiz yok. Saldığımız su, ıslatacak ve yumuşatacak o tabakayı. Biz de kolaylıkla kazacağız.

Hasan durduğu yerde konuşmaları dinliyordu. Mühendis susunca:

— Peki anladık. Yukarıdaki birkaç temelden su süzüldü. Aşağıdaki geniş temellerden suyu neyle akıtacaksınız?

Mühendis sesin geldiği tarafa baktı. Burasını hiç düşünmemişti. Bir ara daldı. Çabuk topladı kendisini. Bir işçinin karşısında yenik düşmemek için

— Ne diyorsam o olacak. diyerek kesmek istedi konuşmayı.

Hasan:

— Doğru. Siz ne derseniz o olacak. Ama orada siz değil, biz çalışacağız. Büyük temellere su süzülmez, göllenip kalır Sonra dizlerimize kadar suyun içinde çalışmak zorunda kalırız. İçlerinden bir tanesi hastalanırsa, verdiğiniz onbir lira, onun ilâç parası mı, yoksa evinde para bekleyen çoluk — çocuğunun ekmek parası mı olacak?

Meselenin ciddiyetini daha iyi anlıyan işçiler homurdanmıya başlamışlardı. Mühendis ters ters Hasan'a bakıyordu. İçinden nasıl bir sebep bularak onu burdan atacağını düşünüyordu. Eliyle bir kaç işçiye işaret ederek:

— Sen, sen, sen birer kürek alarak bentin başına gidin. Bende hemen geliyorum. Diyerek şantiye binasına girdi.

Çıktığı zaman meydanda toplanan halk dağılmaya başlamıştı. Bentte doğru yürüdü.

Hasan yattığı yere gelince hemen yatağının üzerine uzandı. Burası inşaat çimantolarının depolandığı ilk depoydu. Daha sonra çimanto torbaları büyük depoya taşınmış, burası işçilere yatakhane olmuştu. Gelişi güzel serilmiş kirli yorganların renkleri birbirine karışıp gitmişti.

Bir akşam karışıklığı başlamıştı bozkırın yamacında. Akşam yemekleri için yakılan ateşlerin dumanları gökyüzüne doğru yükseliyor, kaynatılmakta olan yağsız tarhana çorbalarının kokuları akşam karanlığına karışıyordu. Yıldızsız soğuk bir gece başlıyordu.

Hasan yattığı yerde olanları düşünüyordu akşamdan beri. Bu insanlar çaresizdi. Yarın dizlerine kadar suyun içine girecekler, akşama kadar kazma sallıyacak lardı. Belkide birçoğu hastalanacak, işinden atılacaktı. Bundan bir ay önce olsa neyse... Ama şimdi... Bu kış başlangıcında. Akşama doğru gölden gelen dondurucu rüzgâra bile katlanmak güçtü. Değil buz gibi suyun içinde çalışmak. İki günü varmadan çoğu hastalanacak, beşon kuruş kazanayım derken günlerce hastahanelerde — İstenmiyen adam olarak — sürünecekti.

Yerinden sesizce kalktı. Eski ceketini, yırtık lastik ayakkabılarını giyerek bozkırın tepesine doğru yürüdü. Kurumuş çakır dikenlerine ve ayaklarına çarpan taşlara aldırmadan bentte doğru yürüdü. Taşların arasından süzülüp temellere doğru akan suyun sesi ta buralardan duyuluyordu. Hızlandırdı adımlarını.

Tepenin öbür yamacından aşağılara doğru akan sudan çevrilen bir akıntı, temellere doğru gidiyordu. Epey vardı akan su. Hemen ne yapması gerektiğini düşündü. Gelirken kürek falan getirmemişti yanında. Ayakkabılarını çıkarıp bir kenara koydu. Kollarını ve paçalarını sıvıyarak girdi suyun içine. Suyun öbür tarafa gitmesine engel olan taşların en büyüğünü kucaklıyarak getirip beriye koydu. Daha sonra diğerlerini getirerek suyun hızını iyice kesti. Fakat yine de akıyordu. Dışarıdan topladığı küçük taşları aralarına koydu. Su yine tam kesilmiyor, aralardan sızıp duruyordu. Yan taraftaki kuru toprağa takıldı gözleri.

Aşık İhsani'nin savaşı, Aşık İhsani için neler yazdılar?).

X Muzaffer Ender: **Milli Edebiyat ve Sonrası**. İstanbul 1967. Dağıtım: İnkılâp ve Aka Kitabevleri. 189 S. resimli. 10 lira. (Milli Edebiyat akımı, Yirminci yüzyıl edebiyatından önemli kişiler, Cumhuriyet devri edebiyatı).

X A. Kadir: **Bugünün Diliyle Tevfik Fikret**. İstanbul 1967 P. K. 58 — Beyazıt. 166 S. 750 kuruş. Kapak: Said Maden. (Fikret'in kırk şiirinin bugünkü dilde yeniden işlenmişleriyle asılları. Fikret'in hayatı ve kişiliği üzerine bir Önsöz. A. Kadir, daha önce «Tarih-i Kadim»i yayınlamıştı.)

Tırnaklarıyla toprağı yırtarcasına kopardığı parcaları götürüp aralarına koydu. Epey sürdü bu iş. Artık kesilmişti su. Akmıyordu.

Bir kenara oturduğu zaman yorulduğunu anladı. Tırnakları, elleri yarılmış kanlar akıyordu. Suyun kenarında ellerini yıkadı. Kanayan yerlere sigara külü basarak geldiği yoldan geri döndü.

Sabahleyin işbaşı yaptıkları zaman temeller kupkuruydu. Yalnız üst taraftaki temellerin bir kısmı dolmuş çalışılmaz haldeydi. Durumu görmek için teftişe çıkan mühendis, önce şaşırmış sonra bağırıp çağırmaya başlamıştı.

Hasan kazdığı temelde, kazmasından sıçrayan sular ve çamur parçalarından tanınmaz hale gelmişti. Bileklerine kadar gelen çamurlu suyun içinde zor oynatıyordu ayaklarını. Ayakkabıları çoktan kaybolmuş tu çamurun içinde.

Mühendisin sesi yakınlardan gelmeğe başlamıştı. Biraz ilerisinde Hasan'ı görünce:

— Sen mi yaptın bu işi? diye sordu sinirli sinirli.

Hasan cevap vermiyor, çalışmasına devam ediyordu. Mühendis daha sinirli:

— Sana diyorum. Sağırmısın? Neden yaptın bunu?

Cevap vermiyordu Hasan.

Mühendis:,

— Zaten senin gibi itlere iş verdiğimiz için kabahat bizde.

Hasan «it» lafını duyunca kazmasını bırakarak hızla geriye döndü. Çamura bulanmış yüzünde gözleri çakmak çakmaktı. Yerden bir avuç çamur alarak mühendisin yüzüne fırlatması bir oldu.

— Evet, ben yaptım. İşte bunun için...

Temelden çıkarak hayatta tek sahibi olduğu eski yorganına doğru yürüdü.

(3. Sayfadan devam)

TAN'A DAVALAR

1967 yılında dört sayı çıktıktan sonra yayınına son verilen Tan gazetesi sahibi İrfan Nilhan hakkında dört dâva açılmıştır.

Ali Faik Cihan hakkındaki yargıtay kararı dolayısıyla yazılan yazının, Basın Kanununun 30. maddesine göre suç teşkil ettiği ileri sürülerek Toplu Basın Mahkemesinde;

İkili Andlaşmalar dolayısıyla yazılan iktidarı suçlar mahiyetteki yazılar dolayısıyla T.B.M.M. nin ve hükûmetin manevî şahsiyetini tahkir iddiasıyla ve bilirkişilerin ikili andlaşmalara karşı hükûmet içinde dahi cereyanlar olduğunu belirtip suç unsuru olmadığını beyan eden raporlarına rağmen, 3. ve 4. Ağır Ceza mahkemelerinde,

Cumhurbaşkanının Amerika seyahati dolayısıyla yazılan bir yazıdan dolayı, Cumhurbaşkanını tahkir iddiasıyla Ağır Ceza mahkemesinde davalar açılmıştır.

Evet Türkiye'de Hakimler vardır!

Bir hukuk devletinde, hukuka aykırılık hangi merciden ya da makamdan gelirse gelsin, hukuk devletinin teminatı olan bağımsız mahkemeler, bağımsız hâkimler tarafından tesbit edilip karara bağlanacak ve hukuka aykırılığın giderilmesi istenecektir. Türkiye'de başkılara boyun eğmeyen, yürekli, hâkimler vardır. İktidarın, iktidarların haklar ve özgürlüklerle ilgili her çeşit suiistimaline karşı durmalarıdır ki geleceğe olan umudumuzu pekiştirmektedir.

Aşağıda, Danıştay Sekizinci Dairesinin İstanbul Barosu İç yönetmeliğinin iptaline ilişkin 1966/3294 esas, 1967/3615 Karar Sayılı ilâmını özetleyeceğiz. Danıştay'ın hukuk adamlarının bir kuruluşu olması gereken Baro ile ilgili bu kararını, yukarıdaki nedenle ilginç buluyoruz.

Davanın Özeti: İstanbul Barosu İç Yönetmeliğinin 22. maddesinin (D) bendinin 1. ve 3. fıkralarının iptali avukat Candeğer İrfan tarafından istenmiştir.

Savunma, Yönetmelik hükümlerinde kanuna aykırılık bulunmadığından davanın reddi gerektiği yolundadır.

Danıştay Kararı: 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 131. maddesinin ikinci fıkrası, mahkum aleyhine tahmil olunacak ücretin tarifede yazılı hadden aşağı ve üç mislinden yukarı olamıyacağını, ücret davası açacak avukatların önce Baro idare meclisine malûmat vermeğe mecbur oldukları âmir olduğu halde davâ konusu İstanbul Barosu İç Yönetmeliğinin 22. maddesinin D bendinin birinci fıkrasında, avukatla müvekkil arasında vekâlet ücretinden doğan anlaşmazlıkların Baro yönetim kurulunca seçilecek bir veya üç hakem yoliyle karara bağlanacağı, tahkimname imzalamağa davet olunan müvekkil tahkimi kabul etmezse alacaklı avukata mahkemede davâ açması için yönetim kurulunca izin verileceği, bu halde İstanbul Barosu levhasında kayıtlı hiçbir avukatın tahkimi kabul etmiyen müvekkilin savunmasını üzerine alamıyacağı, bu hükmün müvekkilin vazifelerine de uygulanacağı hükmünün, aynı bendin üçüncü fıkrasında avukat tahkime başvurmadan mahkeme veya icra merciinde müdafaada bulundu ğu takdirde baro yönetim. Kurulunca avukatın bu takipten men edileceği, hükmünün yer aldığı anlaşılmıştır. Avukatlık kanunu ücret davası açacak avukatın Baro idare meclisine malumat vermesini hükme bağlamış olmasına rağmen dava konusu yönetmeliğin 22. maddesinin D bendinin birinci ve üçüncü fıkraları ile vekâlet ücretinden doğan anlaşmazlıkların tahkim yolu ile hallinde zorunlu kılınmasında kanun hükmüne uyarlık yoktur. Bu sebeple İstanbul Barosu İç Yönetmeliğinin 22. maddesinin (D) bendi nin birinci ve üçüncü fıkralarının iptaline...

Sendika Enflâsyonu

Bir basın toplantısı yapan Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası (BASIN — İŞ) İstanbul Şubesi Ayhan Yetkiner sendika enflâsyonuna dikkati çekerek bunun önlenmesini istemiş: birlikten güç doğacağını belirtmiştir. Yetkiner'in konuşmasının özeti şudur:

«Sendikaların varlık nedeni ve amacı, işçilerin birleşmesini ve her çeşit sorunlarına bu birleşmeden doğan kuvveti kullanarak çözüm yolu aramalarını sağlamaktır. İşçi sorunları, ancak işçilerimizin birleşmeleri ve kendi haklarına olduğu kadar sendikalarına da sahip çıkmaları ile çözümlenebilir.

«.. Bu durum, çirkin politikacının perde arkasından desteği ile çıkarcı tipler ve sarı sendikacılar tarafından yaratılmakta dır. Bazı sendika ağaları bir sülük gibi sendikaları sömürmekte, işkemlelerine sıkı sıkıya sarılmaktadırlar.

«Oysa Türk işçisi kendisini parçalamak isteyenleri teşhis edebilecek, kendi haklarını savunabilecek güçtedir. Bir gün, kendi çıkarları için sendika enflâsyonu yaratanlara ve birleşme çabalarını engelleyenlere hesap soracaktır.

«.. Aynı işkolundaki sendikaların tek çatı altında toplanması, işçilerimizin toplumumuzun en büyük gücü olarak toplumsal görevlerini yerine getirmelerini sağlayacak en önemli adım olacaktır.»

Türkiye'de

(16. Sayfadan devam)

por, tarihi olmaktan ziyade hayati bir değer taşımaktadır:

«Raporun kıymeti tarihî olmaktan ziyade hayâtidir.»

238 inci sayıdan öğrendiğimize göre: Konya Valisi Cemal Bey, Mustafa Kemal Paşa'nın etrafında ne kadar Türk varsa, bunlrın adlarını bolşevik koymuş ve bu bolşeviklere savaş açmıştı. Cemal Bey için, Anadoludaki bütün milli harekât bolşevikliğin eseri idi. Millet adamlarının milli kıyamlarını bolşeviklik diye gösteriyordu.

Yeni Gün'ün İstanbulda yayınlanan son sayılarında, Yunus Nadi' nin sosyalizm hakkındaki kanaati suydu: Sosyalizmin akla ve mantığa uyan biçimleri başarı kazanacaktır. sartla ki, aşırı hayallerden kaçınılsın.

242 nci sayıda yayınlanan «Milliyet ve Beynelmileliyet» başlıklı yazısı bu bakımdan tahlil edilmemiştir. Yunus Nadi'ye göre: «Hayalât zümresine sokulabilecek ifratlarından sarf-ı nazar edilirse, sosyalizmin makul ve mantıkî şekilleri başarıya ulaşacaktır.»

Türkiye'de Sosyalizm:

„Yeni Gün" ve Yunus Nadi

A. CERRAHOĞLU

Yeni Gün'ün ilk sayısı, 2 Eylül 1918 de İstanbul'da yayınlanmıştı. Bu sayıda, Lenin'in resmi göze çarpı yor: «Bir kadın tarafından iki kurşun isabet ettirilmek suretiyle yaralanan Rus (Sovyet) Hükûmeti Reisi Lenin.»

Biz, bu gazetede, Başyazar Yunus Nadi'yi, adım adım izliyeceğiz. Zira onun, Anadolu'ya geçmeden — ve, **Anadoluda Yeni Gün**'ü çıkarmadan yani T. K. F.nin bayrağını omuzlamadan — önce, beslediği kanaatleri ancak bu suretle tesbit edebiliriz.

3 Eylülde, «Biz — diyor — kendi hesabımıza, Kafkasya için bolşevik Hükûmetinin hakimiyetini bilkülliye reddederiz.» Almanyanın bol şevik Hükûmetini tesahüp ve iltizam etmesine karşı, 6 Eylülde, şunları yazıyor: «Bu Hükûmetin uzun bir hayata mazhariyeti eldebir midir ki...» «İddia edenler var ki, bolşevik Hükûmetinin ömründen çoğu gitmiş, azı kalmıştır. Muhakkak olan cihet şudur ki, bolşevikler Rusyada azçok devamlı ve azçok muntazam bir Hükûmet teşkil etmek istidat ve kabiliyetinden mahrum olduklarını pek iyi ispat etmişlerdir.» Ve, gazetede şöyle bir havadis: «İç ve dış iki amansız düşmanın savletleri yüzünden, RUSYANIN MEVKİİ GÜNDEN GÜNE SARSILMAKTADIR.

Gazetenin 9 Ekim 1918 tarihli sayısında, Karl Marx ve Liebnecht'in resimleri: «**Sermaye** unvanlı eser-i marufu ile bugünkü sosyalizmin nazariyât-ı esasiyesini vazetmiş olan Karl Marks»; «Alman Sosyal Demokratlarının en ateşin rüesasından Libkeneht».

Gazete, 10 Ekimde, Mustafa Kemal Paşa'nın resmini ve kısa biyoğrafisini veriyor.

37 nci sayıda bolşeviklerin mezalimine ait havadis: «Bolşeviklerin burjuvaziye karşı ika ettikleri zulüm ve itisaf...» Talat, Enver ve Cemal Paşaların kaçışı. Yunus Nadi, «Bu küçük firarlarından dolayı bu küçük Paşaları lanetle teşyi» ediyor. (No: 61)

4 Kasım 1918. Rum mebusların Meclis-i Mebusan Riyasetine bir takriri: «5 — Mebuslardan Zohrap ve Vartkes Efendiler katledilmiştir.»

İzmirdeki Rumca gazetelere ve Türk milletine açıktan açığa hakaretler yağdırmağa curet ediyorlar. «Turandan gelen aşiretin yine Turana gitmesi» yolunda yayın yapıyorlar. «Yunan Papası, İngiliz torpitosuna giderek, İngiliz bandırasını öpmüş ve elindeki ruvelveri havaya boşaltarak torpitoya binmiş ve ruhani âyin icra ederek İzmirin Yunanlılara ilhakını takdis etmiştir. Kordon mavi — beyaz renklerle örtülüdür. Birçok Rumlar arabalar içinde, ellerinde Yunan bandıraları olduğu halde, sokakları dolaşarak ika-ı mefsedet etmektedir. Ayafotini Kilisesindeki Yunan Şurası İzmirin Yunana ilhakını alenen temenni eylemiştir.» «1700 lira sarfile yapılmış olan bir Yunan bayrağını, Rumlar Ayafotoni Kilisesi üzerine çekmişler dir. Çanlar çalınmaktadır.» **Yeni Gün** diyor ki: «Biz dış düşmanın zarafet ve insaniyetle davranacağını bekliyorduk.» Yedinci ordu Kumandanı Mustafa Kemal Paşa'nın Harbiye Nezaretine tayin edilmek üzere İstanbula celb edileceği havadisi.

75 ve 79 ncu sayılar çok önemlidir; ve, ayrıca ele alınmağa değer. Yunus Nadi'de BOLŞEVİZM LEHİNE GELİŞME başlamıştır.

Bu arada Ayasofya'nın süslenmesi ve boyanması ve gerekli çanların ve haçların tedariki ve hazırlanması için Yunanistanda ianeler toplanmaktadır.

Sayı 123: Enver ve Cemal Paşaların resimleri: «Bilâruhsat mevkiinden uzaklaştığı cihetle silk-i askeriden tard ve bir sene müddetle kalabentliğe mahkûm ediliş...»

Sayı 128: Karl Liebknecht'in resmi: «Berlindeki ihtilâlcilerin Reisi olan meşhur sosyalist Libkneht» Berlinde İhtilâl. Spartaküs.

Portre: İffet Karaibrahimoğlu

Bir ara **Yeni Gün** kapatılıyor, **Eski Gün** olarak yayına devam ediyor.

★

Yedinci Ordu Kumandanı Mustafa Kemal, Talat Paşa'ya bir rapor göndermiş; ve bu raporun bir sureti Enver Paşa'ya verilmişti.

Mustafa Kemal Paşa, Bu raporunda, ALMANLARIN BİZİ SOMÜRGE BİÇİMİNE SOKMAK VE ÜLKENİN BÜTÜN KAYNAKLARINI ELLERİNE GEÇİRMEK POLİTİKALARINA KARŞI OLDUĞUNU söylüyor ve GENERAL FALGENHAYN'ı da şiddetle tenkit ediyordu. MEMLEKET TÜMİLE ELİMİZDEN ÇIKARAK BİR ALMAN SÖMÜRGESİ OLACAK, diyordu.

Mustafa Kemal Paşa'nın vardığı sonuç kesindi. YURDUN HİÇ BİR KÖŞESİ HERHANGİ BİR YABANCININ NÜFUZ VE İDARESİ ALTINA VERİLMEMELİDİR:

«Almanlar bizi müstemleke şekline sokmak ve memleketimizin bütün menabiini kendi ellerine almak siyasetine muarızım. Memleket fiilen bizim elimizden çıkarak bir Alman müstemlekesi hâline girmiş olacaktır. Memleketin hiç bir ecnebi taht-ı nüfuz ve idaresine verilmemelidir.»

Yunus Nadi, başyazıda, bu raporu tahlil ediyordu. Ona göre, ra-

(Devamı 15. sayfada,